

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :
Bund Károly.

Megjelenik minden hónap 15.-én.

Negyvenedik évf.

X. füzet.

1901. október hónap.

Előfizetési díj egy évre 16 kor. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alap. tagok, kik 300 kor.-nál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Az erdészet technikus jellegéről.

Irta: *Kaán Károly*, m. kir. főerdész.

Megérlelődött a köztudatban, hogy felsőbb erdészeti szakoktatásunk reorganizációra vár.

Az 1896. évi országos erdészgyűlésen Horváth Sándor miniszteri tanácsos urnak, Országos Erdészeti Egyesületünk alelnökének e tárgy, mélyreható előadását a jelen voltak lelkesedése és egyhangu helyeslése fogadta.*)

Az Országos Erdészeti Egyesület fel is irt e tárgyban a földművelésügyi miniszter urhoz, akinek válaszul adott leiratában ha nem is nyertünk konkrét ígéretet a hiányok orvoslásához, de kiolvastuk abból, hogy egy újabb szervezés bekövetkeztéhez, ejtessék az meg előbb vagy utóbb, reményünk lehet.

Olyan fontos kérdések várnak e tárgyban eldöntésre,

*) Lásd a felolvasás anyagát az E. L. 1896. évi IX—X. füzetében.

hogy a ki ismeri a földmívelési miniszter úrnak a tárczája keretébe vágó gazdasági ágak körül létesített örök becsű alkotásait s a ténykedésében mindenkor nyilvánuló bölcs megfontolást, az ez esetben sem várható a mihamar adott válaszban részletezést arra nézve, hogy a kérdést mikor és milyen alakban kívánja megoldani. Nem vártunk pedig főleg ez ideig intézkedéseket, mert egy nagyszabású, gyökeres reformról van szó, s mert azóta tört elő és jutott kifejezésre mindig fokozottabb mértékben az a nézet, mint a közszükség kifejezője, mely a magyar felsőbb erdészeti szakoktatásnak lehetőleg technikai jelleget, végzett hallgatóinak pedig az erdőmérnöki címet kívánja biztosítani, akár Selmezbányán maradjon és önállósíttassék, akár másutt létesíttessék egy erdőgazdasági főiskola.

Ez a nálunk olyan kézzelfoghatóan kívánatos «technikai jelleg», másrészt az a körülmény, hogy a német birodalom több államában a felsőbb erdészeti szakoktatás a tudományegyetem kebelébe olvadt, annyira ellentétesnek látszó valami, mely érdemes arra, hogy vele már a félreértések kikerülése céljából is bővebben foglalkozzunk.

A német birodalom általános előrehaladottsága mellett ugyanis az erdőgazdaság elméleti oktatását ott, hol az nem egy külön és önálló főiskolába szorul (mint Eberswalde és Münden Poroszországban, Tharand Szászországban) tudományegyetemeinek kebelébe sorozta be, s az univerzitás oly közigazdasági ágának tekinti, mely bár rokon, de nem technikai, s mely azokon a már megoldott technikai munkálatokon épült és fejlődik egészségesen tovább, melyeken a német birodalom erdőgazdasága már jó részében tul van, az osztrák tartományok most vajudnak és dolgoznak, s a melyre nálunk a végzetteken kívül jó részt csak most vagy a jövőben kerül a sor.

Igy van erdészeti fakultása a giesseni egyetemnek Hessenben, a müncheninek Bajorországban, a tübingeninek Württembergben.

Csak Báden nagyhercezség az egyedüli a német birodalomban, melynek erdészeti szakoktatása a karlsruhei müegyetemen talált helyet, pedig módjában állott, hogy az erdészeti elméleti oktatást akár a heidelbergi, akár a freiburgi tudomány-egyetembe olvassza be. Báden nagyhercezség erdőgazdaságának jelen gyakorlati berendezését, mintaszerű voltát tekintve, határozottan állíthatjuk, hogy az erdészeti szakoktatásnak ez a szervezete eddig nem vált sem szégyenére, sem hátrányára a közgazdaságilag annyira előrehaladt országnak, de erdőgazdasági fejlettségének jelen foka mellett indokoltnak tartjuk Báden kormányának abbéli gondoskodását, mely az erdészeti szakoktatás valamely tudományegyetem keretébe való beolvastásának kérdését most már itt is szőnyegre hozta.

Ennek megvilágítására egyébként felhozzuk a következőket.

Báden nagyhercezség 550,656 hektár összes erdőterületéből a 368,323 hektár állami és községi tulajdont képező erdőségek ép úgy mint a magánbirtok határkérdései rendezvék. Az állami birtok állományának törzskönyvét s annak minden területi változását a nagyhercezségi uradalmi igazgatóság földmérő és térképkészítő mérnöksége tartja nyilván. Az állami és községi birtokról nyomdán sokszorosított térképek állanak rendelkezésre, melyek a magassági rétegvonalakat is kitüntetik.

Az erdőgazdaság hozamszabályozása a fatömegben alapult, régóta fennáll s így időszaki továbbfejlesztése aránylag igen kevés felmérési munkával jár.

A faanyagnak vizen való szállítása az egész vonalon

megszűnt, s az erdei patakok és folyók szabályoztattak. Az erdei termék minden felé szárazföldi utakon kerül ki az erdőből.

Az állam és a községek tulajdonát képező erdőbirtok utainak, ép így az erdő határain belül haladó községi utaknak építését és fentartását az államerdészet végezte eddig s végzi ma is. A talajjavító és lecsapoló munkálatokon kívül az államerdészet műszaki teendőit csak az utak építése képezte, mely munkálat immár teljes befejezéséhez közeledik.

El kell ismernie mindenkinek s ki is kell jelentenem ezuttal is, hogy a 4—5 évtized alatt fokozott tevékenységgel végzett erdőfeltáró munkálatok kifogástalan műszaki tudással és minden közgazdasági érdek szemmeltartásával történtek. Az ut- és hidépitő munkálatok azonban véget érnek mihamar, s néhány év múlva már csak fentartásuk lesz az erdészeti tisztviselők gondja.

Ezek után majd Báden nagyhercezség erdőgazdasági tisztviselőire jobbára már olyan közgazdasági és erdészeti kérdések megoldása vár, melyek kevesebb műszaki ismereteket tételeznek fel, a minők a technika keretén kívül is elsajátíthatók. A szakoktatás tehát ily körülmények között könnyebben olvadhat majd a tudományegyetem kebelébe.

Felállíthatjuk tehát a tételt, hogy közgazdaságilag fejlett országokban és főleg ahol az erdőgazda vállaira a szónak szorosabb értelmében vett technikai munkák nem nehezednek, a tudományegyetem keretében találja leghivatottabb helyét az erdőgazdaság elméleti oktatása, míg egyebütt és különösen ott, hol az erdőgazdára fontosabb műszaki kérdések megoldása vár, mint Schweizban, az osztrák örökös tartományokban, nálunk, Oroszországban

stb. az erdőgazdaság elméleti tanításának akár külön álló főiskolában, akár a műegyetemen *technikai alapot* kell adni.

Természetes azonban, hogy nem értjük itt az általános technikai tudományok oly értelmű s főleg oly általános, sok tekintetben rideg, az erdészeti igényeihez nem simuló fejtegetését, a mint azt a bányászattal való meg nem indokolható közösség folytán éppen a mi erdészeti akadémiánkon tapasztaljuk! Értjük itt a technikai tudományok általános, de főleg azon különleges részének az erdőgazdaság természete szerint kívánt elméleti oktatását, melyekre az erdésznek a gyakorlati életben, s a reá váró technikai feladatok megoldásában lépten-nyomon szüksége van!

Természetes az is, hogy ez a körülmény a jelzett technikai elméletek s a tisztán erdészeti tudományok előadása mellett nem szoríthatja háttérbe a szükség szerint részletes vagy encyclopedikus tárgyalását azon közigazdasági kérdéseknek, melyeket az erdőgazdának ismernie kell, hogy jól oldja meg a neki jutott fontos szerepet a nemzet háztartásában. Előadják például a karlsruhei technikai főiskola erdész hallgatóinak is a nemzet-gazdaságtant, a pénzügytant, az agrárpolitikát, az alkotmánytant, a közigazgatástant, a polgári jogot, az ipari és szociális, az erdőgazdasági és vadászati törvényeket, az erdőgazdasági politikát stb. E legutóbbi, melyet a német «Forstpolitik» néven jelöl meg, fölötte fontos anyaggyűjtemény arra, hogy az erdőgazdaság szolgálatába szegődni kívánó fiatal nemzedék már az elméletek tanulásánál meg ismerje azt a kiváló szerepet, mely az erdőgazdának a nemzet háztartásában jutott. Hogy megtanulja azon aktuális közigazdasági kérdéseket, melyeket az erdőgazdának szakmája okszerű művelésében ismernie kell, hogy hazája

felvirágoztatásában, a közjónak emelésében erejéhez és munkaköréhez képest öntudattal vehesse ki a maga részét.

Fel kell itt említenem — bár nem egészen a tárgyhoz tartozó — hogy az egyes országok erdőgazdasági adminisztrációjának beható ismertetése, ép így az adminisztratív teendők részletes taglalása (Verwaltungslehre), az erdőgazdaság természetének megfelelő könyvelési eljárások ismertetése stb. szintén a tanterv keretébe tartoznak.

Világos tehát, hogy minden irányban gondoskodás történik arra nézve, hogy a főiskolán az erdőészet hallgatói az erdőgazdaság «ize», valamint az ország viszonyai szerint ismerjék meg és sajátítsák el a részükre kötelezően előírt tudományokat.

Kiemelem itt, mint a felsőbb szakoktatás helyes alapját, hogy az ország viszonyai szerint történik az elméleti tanítás. Hangsúlyozni kívánom azonban itt is, hogy egy ország általános közgazdasági fejlettségének foka *egyedül* nem lehet iránymutató minden esetben arra nézve, vajjon a felsőbb erdőészeti szakoktatás a tudományegyetem keretébe soroztassék-e?

A kontinens nem egy részén ugyanis a technikai kérdéseknek olyan láncolata kapcsolatos az erdőgazdasággal, melyektől az talán soha, vagy csak hosszú századok tevékenysége után lesz különválasztható.

Schweiz erdőgazdái pl. a zürichi müegyetemen nyerik kiképeztetésüket. A lavina-kötéseknek, a vadpatak-szabályozásoknak, a vízmosások és földcsuszamlások beépítésének beláthatlan időre terjedő és meg-megújuló műszaki munkálatai, a talajjavító eljárások, a faanyagtermés kihozásának technikai tudást igénylő nehézségei stb. műszaki megoldást igényelnek, melyre ők hivatottak.

A zürichi müegyetem erdészeti szakosztálya hallgatóit ilyen értelemben is képezi ki, s oly erdészeket nevel, kik a szorosabb értelemben vett erdőgazdasági tudományok mellett a fölük elvárt technikai tudás magaslatán állanak.

Ha szólhatok ezuttal is azokról a munkálatokról, amiket Schweizban ily irányban láthattam, azt csak a bámulat és elismerés hangján, s annak határozott nyilvánításával tehetem. hogy Schweiz erdőgazdáinak nevelésében eltalálta azt az irányt, mely az ország és az erdőgazdaság legfőbb érdekeit szolgálni és az ottani különleges viszonyokat kielégíteni van hivatva.

Az osztrák örökös tartományok felsőbb erdészeti szakoktatásának kérdése, mint tudjuk a «Hochschule für Forst- und Bodencultur» intézményében, tehát egy, a mezőgazdasággal kapcsolatos főiskola létesítésében talált megoldást. A kérdés ily alapon való eldöntése indokolt és helyes volt-e, megkísérlem kideríteni!

Schweiz után az osztrák örökös tartományok azok, a melyek az erdőgazdasági kérdések sokfélesége mellett a nagyszabású technikai munkák egész sorozatának megoldását teszik kívánatossá. A vízmosások és földcsuszamlások beépítése, a vadpatakok szabályozása, a lavinakötések stb. nagy és költséges munkálatokat igényelnek, melyek a nyolczvanas évek óta már több ízben megújult árvizek miatt fokozott mértékben folynak és számos milliókat emésztettek fel.

Az osztrák örökös tartományok államerdészetének ily czélból szervezett öt műszaki osztálya (Forsttechnische Abtheilung) sok kirendeltségével (Expositor) nagyszámú erdőgazdasági tisztviselőnek ad állandóan és mondhatnók majdnem tisztán technikai foglalkozást.

A vizen való faanyagszállításra szolgáló eszközöknek

majdnem teljes beszüntetésével a törvényhozásilag biztosított állami beruházási kölcsönből 5.978,340 korona jutott a kincstári erdőknek oly czéllal, hogy e költségen szárazföldi utakkal feltárassanak. A bukovinai görögkeleti hitalapok államilag kezelt erdőbirtokán pedig a szárazföldi szállító eszközök kiépítésére az alapok vagyonából 4.928,440 koronát utalványoztak. Az így közel 12 millió koronára rugó beruházás oly technikai munkálatok kivitelét hozta dülőre, melyekről csak az elragadtatás és elismerés hangján szólhat a szakember.

Ha mindezekhez még az osztrák örökös tartományok erdőgazdaságának határbiztosításával, ép így üzem és hozamszabályozásával járó mindenévi műszaki munkálatait vesszük számba, nem szorul további bizonyításra azon állításom, hogy az osztrák erdőgazdák nagy részének első rangu teendőit a technikai munka képezi. E nagyszabású és közgazdaságilag is fontos tervek megoldásának kérdése miatt 1897-ben éppen Bécsben jártamban képezte az osztrák földmívelési ministerium megfontolásának tárgyát, hogy az erdőgazdasági szállító eszközök ügyeinek ellátására külön technikai osztályt alakítsanak-e a ministeriumban?

A sok oldalú műszaki munkálatok szép eredményéből következtetve elmondhatjuk, hogy a bécsi Hochschule kitűnő erőket nevel a fenn megírt műszaki kérdések megoldására. E főiskola, mely bár közös a mezőgazdasági ággal czimében, s egy-más előkészítő tárgynak előadásában, s azzal egy épületben is foglal helyet, — az oktatásban mégis annyira külön vált, hogy minden izében erdőgazdasági jellegét úgy, mint technikus mivoltát is, teljes mértékben megővta.

Hazai viszonyainkat nem szükséges részletesebben

ecsetelnem. A birtokviszonyok rendezése, az üzem- és hozamszabályozási munkálatok, szállító eszközeink építése és fentartása, az erdőgazdasági talajt javító, a földcsuszamlásokat akadályozó és vízmosásokat beépítő s erdei patakokat és folyókat szabályozó munkálataink, a magas építkezések stb. mind technikai ismereteket tételeznek fel. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet a hazai erdészeti technikai munkásságát méltányolta, midőn a műszaki czim- és joggyakorlat szabályozására vonatkozó törvénytervezet mult évi tárgyalásánál az erdőmérnöki czim használatának rendezésére is kiterjeszkedett, s az Országos Erdészeti Egyesület ez irányu közbenjárását szivesen fogadta.

Országos Erdészeti Egyesületünk ebből kifolyólag csak a legutóbb irt fel a földmivvelésügyi minister urhoz, a magyar erdészeti érdekeinek leghivatottabb és érdemekben gazdag őréhez, az erdészeti államvizsgai oklevél szövegének oly irányu megváltoztatását kérve, melynek folytán minden államvizsgázott szakember jogot nyerjen arra, hogy az okleveles erdőmérnöki czimet viselhesse.

Szóval megindult minden irányban a mozgalom, hogy az erdészeti műszaki voltának kifejezés adassék. Így azután természetszerűen kívánatosnak mutatkozik az is, hogy felsőbb erdészeti szakoktatásunk e technikai szempontoknak, valamint az egyéb, régóta jelentkező kívánalmaknak megfelelően, s hazai viszonyaink szemmeltartása mellett reformáltassék.

Biztos alapja lesz mindennek országgyűlésünk olyan elhatározása, mely törvényerőre emeli a műszaki czim- és joggyakorlat szabályozására vonatkozó azt a fentebb említett javaslatot, melyet a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, Országos Erdészeti Egyesületünk közbenjárásával

szerkesztett, s a mely megfelelő helyet biztosít az erdészetnek a műszaki kar keretében.

Mindennek bekövetkeztével azonban korántsem állunk annak kényszere alatt, hogy mi egy parányit is megtagadjunk erdész-mivoltunkból; sőt éppen e fordulat legyen uttörője annak, hogy a jó ügy érdekében eddig végzett munkakeretünkön kívül magunknak biztosítsuk mindama technikai kérdések megóvását, melyek az erdőgazdasággal kapcsolatosak, a melyeknek mélyébe, mert erdészeti természetűek, éppen mi láthatunk legjobban, s a melyek végrehajtása eddig, s éppen hazánkban nem egyszer elmaradt vagy több esetben nem az erdészeti kar munkakörébe tartozott.

Ezt én fölülte kívánatosnak látom, s tőle a magyar erdészet közgazdasági tevékenységének fokozottabb elismerését, de sikereit is remélem. Hiszem egyben, hogy a szorosabb értelemben vett erdészeti tudományok mellett, a velök szervi összefüggésben levő technikai ismereteink ilyen érvényrejuttatása a magyar erdészeti kar, de főleg a magánosokat szolgáló kartársak helyzetének előnyös előmozdítását is maga után vonja. Remélem ezt az utóbbiakra nézve, ha a kenyeret adó uradalmak olyan technikai természetű, s nem egyszer elhanyagolt kérdésekben is igénybe veszik majd szolgálataikat, milyeneknél ők eddig nem az ismeretek hiánya, de a nagyon határozatlan „erdész“ fogalom révén, a laikus felfogással képzelt szűkkörű tudás, vagy előítélet folytán akárhányszor nem érvényesülhettek.

Kifejezésre jut és méltó szerepre talál tehát a „technikai jelleg“, melyet e cikkelyemben körvonalazni és megindokolni kívántam; s előtérbe lép annak jogosultsága, hogy a nemzet közgazdaságának sok oldalról

hangoztatott fejlesztése érdekében műszaki mivoltunk elismerése egyben a mi térfoglalásunkkal is járjon. Érdemesíti erre a magyar erdészeti kart eddigi sokoldalú sikerdus működése, képesíti annyiszor kipróbált szakismerete.

El fog dőlni ekként a balhit és kifejezésre jut a karnak nemcsak technikai tudása, de társadalmi niveauja is.

A felsőbb erdészeti szakoktatásnak már úgy is megérett reform-kérdése, a hatalmas fejlődés útján levő magyar erdőgazdaság, s ekként közgazdaságunk egyik elsőrendű ága érdekében azután bármikor biztos és marandó értékű alapon lesz ekként megoldható, ahogy az 1896. évi országos gyűlésünkön oly jelesen kifejtve lett.

Hazai erdőkből.

I. Kopárok beerdősítése gróf Festetich Tassilo keszthelyi uradalmában.

(—n—) Akár vasuttal, akár a Balaton hullámain közeledünk a kies fekvésű Keszthelyhez, szemünk önkéntelenül megakad a várost övező mészkőhegység kopár oldalain; a régebben üzőtt mértéktelen legeltetés nyilván e hegység termőtalaját is megviselte.

E vélekedést beigazolja az, amit közvetlen szemlélet közben látunk, ha e területeket bejárjuk. Rendkívül sekély kőmúvász mészkőtalaj, melyről sok helyen a gyepek is teljesen hiányzik, száraz déli és délnyugati fekvés, ez jellemzi e kopárokat, s ez sorozza újraerdősítésüket a legnehezebb, sok türelmet és jóakaratot igénylő erdőgazdasági feladatok közé. Pedig manapság már megnyugvással térhetünk vissza ezekről a kopárokról abban a tudatban, hogy azok csak messziről látszanak kopároknak, közelről tekintve azonban meggyőződünk, hogy már mindenütt gyökeret vert rajtuk az erdőgazda által gondos kézzel ültetett csemete s már csak néhány év kérdése, hogy a keszthely körüli dombok oldala a szőlők fölött már ne a mai szomorú képet nyujtsa, hanem zöld köntösbe burkolva tükröződjék a Balatonban.

Mintegy 800 hold annak a kopár területnek kiterjedése, a mely *gróf Festetics Tass. lo* keszthelyi uradalmában, hála a birtokos helyes gazdasági itéletének és követésre méltó áldozatkészségének, valamint az erdőtisztai kar s nevezetesen *Barna György* erdőmester és *Tatarek Lajos* főerdész kitartó buzgólkodásának, a kulturának a legutóbbi 10—15 év alatt visszahódítottatott. A ki maga is megpróbálkozott mészkövön nyugvó hasonló minőségű kőmúrvás talaj erdősítésével, nem tagadhatja meg elismerését attól a birtokostól és erdőtisztjaitól, a kik ily eredményekre tekinthetnek.

A midőn az elmúlt nyáron a szóban forgó kopárokat meglátogattam, többek között megfordultam azon a területen is, a melyet 20—22 év előtt *Riedl Ödön* urad. erdőmester cserepes ültetéssel erdősített be, amint azt *Kabina János* az Erd. Lapok 1881. évi kötetének 28. és következő oldalain részletesen leírta. Ez az ültetési mód a csemetéket az ifjúkor veszélyein átsegítette; bizonyítéka ennek az a szépen záródott feketefenyves, mely ma azon a helyen áll.

Már két évtized előtt különleges módon erdősítettek tehát ebben az uradalomban s csak az eljárás tetemes költségeinek és körülményességének tulajdonítható, ha a Riedl-féle módszerrel aránylag rövid ideig folyt az erdősítés. Most is oly eljárást követnek a legkopárabb helyek beerdősítésénél, a melyről eddig sehol sem hallottam, a mely tehát szintén ennek az uradalomnak a sajátossága.

A gödrös ültetés rendes alakja a talaj sekély volta miatt nem mindenütt vezetett a várt sikerhez s épen a legkopárabb részeken volt a legkevésbé megfelelő, mert a csemete gyökere már a terméketlen körétegbe került, s a gödörbe gyűjthető kevés, valamennyire jobb minőségű talaj nem biztosította a csemete életét. A mikor tehát ismeretes lett a Mikolás-féle dombos ültetés s annak az az előnye, hogy a csemete gyökérzetét a talaj fölé emelve, lehetővé teszi, hogy az abban a legfelső talajrétegben terjedjen szét, a mely, bár sekély, mégis táplálja a növényt, ezt az ültetési módot is megkísérlette az uradalom s tényleg vannak egyes ily módon jó sikerrel beültetett részletek. Szélesebb körű alkalmazást azonban az adott viszonyok között a dombos ültetési mód sem találhatott, mert az igen laza talajból készült dombok összetar-

tására a nagy lejtésű hegyoldalakban jó, összefüggő gyeborításra lett volna szükség, ilyen azonban ezeken a kopárokon csak helylyelközzel található.

Más módon kellett tehát azt a célt elérni, hogy a csemete gyökérzete ne kerüljön oly mély gödörbe, hogy későbbi fejlődése akadályoztassék. Első pillanatra veszélyesnek látszó, de az eredmény által igazolt módhoz nyult tehát az uradalom, a mely jelenleg is alkalmazásban áll. A gödröt ugyanis csak oly mélyre készítik, hogy a terméketlen sziklatalaj épen eléressék, de ennek erőszakos (és költséges) kimélyítését mellőzik. A gödör ekként még nem elég mély arra, hogy a kétéves korban kiültetett csemete gyökérzete rendes elhelyezést nyerhessen, *a gyökérzetet tehát meghajlítják és többé-kevésbé vízszintesen helyezik el a lapos gödörben.* A beföldelés a rendes módon és a kellő gonddal történik.

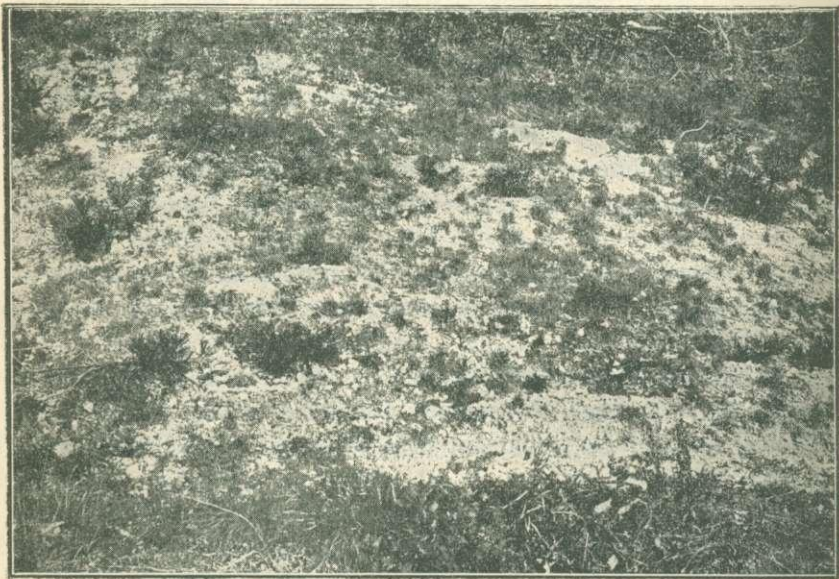
Azt a körülményt, hogy a gödröt kerülék alakjában készítik és a hosszabb tengely két végére ültetnek egy-egy csemetét, melyek így 40—50 *cm.*-re esnek egymástól s gyökereik a gödör közepén egymást elkerülve helyzetnek el, nem tartom az eljárás lényeges jellemvonásának, de felemlitem, mert a nagyobb biztonság kedvéért így ültetnek.

A gyökérzet meghajlítása által el van érve igen egyszerű és olcsó módon az, hogy a csemete abban a sekély talajrétegben fejlődjék, amely nekie táplálékot nyújthat s ezt a körülményt azon sanyaru viszonyok között, a melyekben a kopárokon tengődni kénytelen, jobban meghálálja, mint a mennyire a gyökérzet rendellenes elhelyezését megsínli. Vagyis ez esetben a mély gödör ásásával és a rendes elhelyezésű gyökérzet lesúlyesztésével a terméketlen kőzetbe többet ártanánk, mint a gyökérzetnek meghajlításával.

Korántsem akarom a gyökérzet rendellenes elhelyezését e soraimmal *általánosságban* pártolni. Jó, mély talaju helyeken gyakran találkoztam azzal a végzetes hibával, hogy elgörbitve, felfelé irányuló tenyészképpal helyezik el a munkások a csemete gyökerét a gödörben, s ilyképen kedvező természeti körülmények között is ügyetlenségükkel veszélyeztetik az ültetés sikerét. Azt azonban a keszthelyi tapasztalatok után merem állítani, hogy oly sekély talajon, a mely a gyökér elhelyezését az említett okokból kizárja, a gyökérzet

meghajlítása, ha egyébként a kellő gonddal történik az ültetés, nem ártalmas. Nem ártalmas legalább a feketefenyőnél, a melynél ez ültetési módot alkalmazva láttam.

Allításaim igazolására szolgáljon a mellékelt ábra, a mely az említett módon ültetett néhány csemetét tüntet fel, valamint a füzet elején lévő kép, amely 8 éves, rendkívül rossz, görgeteges talajon mégis szépen diszlő s ily módon telepített fiatalost mutat be, melynek további fenmaradása immár kétségtelen, vagy legalább is az ültetési módtól teljesen független.

1. ábra. Meghajlított gyökérszettel elültetett csemeték.

A midőn tehát ezt a keszthelyi ültetési módot t. szaktársaim figyelmébe ajánlom és felkérem őket, hogy avval, ha hasonló feladatok előtt állanak mint gróf Festetich Tassilo uradalma, kísérletet téve, annak eredményéről majdan idővel e lapok útján számoljanak be a magyar szakközönségnek, soraim befejezéseül a keszthelyi uradalomban örömmel tapasztalt azt a körülményt említem fel, hogy a kopárok erdősítésénél nem kizárólag és sablonosan a

feketefenyő talál alkalmazást, hanem ahol erre egyes jobb talaju részeken alkalom nyílik, a lombfák s nevezetesen a cser is figyelemben részesül, mely azon a vidéken a természet utmutatása szerint kitünően tenyészik, elég jól értékesíthető és a vad által sem szenved sokat.

Erdőgazdasági viszonyok a Líkában.

Irta: *Kacsanovszky József*, kir. erdész.

Talán némi rövid magyarázattal tartozom, hogy tulajdonképen mi is az a Líka? Nos, ez itt nálunk Horvátországban egy külön kis ország. Talán a dunántuli „Göcsej-országhoz“ hasonlíthatnám. Szomszédaitól a líkai grancsár szőben, ruházatban, szokásaiban, életmódjában különbözik és szűkebb értelemben vett birodalma Goszpics városától délkelet felé húzódik a Velebit alatt. 3—10 *km.* szélességű völgy ez, melyet Dalmácia felől az erdős Velebit, a Krbava völgye felől pedig egy többnyire kopár, siralmas kinézésű, szaggatott hegygerincz határol, mely határokon túl már csak röviden „licsanin“-nak (líkai) ismerik az itteni grancsárt. Nevét ez a kis ország a Goszpics melletti Líka folyótól vette, mely folyó egyuttal nevet adott a régi 1. sz. határőr-ezrednek is, ámbár annak idején ezen ezred kerületéhez tartozott a Krbava és az Una völgye is.

Szükségem van a líkai grancsár rövid jellemzésének előrebocsátására, hogy közleményem további folyamán egyes dolgokat jobban megvilágíthassak.

Jellemzi a líkait elsősorban az, hogy az urféle ember nem nagyon imponál neki. Különösen ha egy tehetősebb legénnyel kerülünk össze, bizony csak úgy foghegyről beszélget a kabátos emberrel. De ez nem is csoda; kevés oly grancsár család van ezen a vidéken, mely nem számítana tagjai közé legalább egy es. és kir. kapitányt, de sőt még a tábornok-atyafi sem tartozik a ritkaságok közé. Természetes aztán, hogy a grancsárok, kik közül még nagyon soknak élénk emlékezetében van az egykori „Platzkommandant-Lajman“ (hadnagy) mogyorófa pálczája és kurta-vasa, a katonamebert tartják a legelső s legmagasabb személyiségnek, a czibil fajtával pedig nagy előszeretettel helyezkednek egy sorba.

Bizonyos önérzetes büszkeséget nem lehet eltagadni ettől a néptől, mely jellemvonás, ha nem viszi tulásba, jól áll neki.

Régi szokásaihoz makacsul ragaszkodik; a mit apjától, nagyapjától látott és hallott, attól nehezen tér el, még ha a szakítás előnyére is válnék.

Csakis azokkal a személyekkel szemben enged a likai a magasabb hangból, a kiktől közvetlenül függ; a kik kezére járhatnak, vagy a kik kellemetlenséget okozhatnak neki. E megkülönböztetett kevesek közé tartoznak az erdőőrök is. Ezek nagy, magasan álló urak a likai szemében. Ismeretes kifejezése például a mi népünknek, melyet használ, ha az erdészről és az erdőorról beszél; sohasem mondja máskép, csak így: „a ferster és az erdőőr ur!

Az idekerült idegennek tág mező áll rendelkezésére, hogy kíváncsiságát kielégíthesse. Érdekes néprajzi vonások, ismeretlen szokások iránti érdeklődésünk bő kielégítést nyerhet. És tényleg, mióta Szt. István birodalmának eme legtávolabbi, legdélibb pontjára: a szt. roki kir. erdőgondnokságba vetett a sors, nap-nap után újabb és újabb lapját nyitottam fel az előttem eddig ismeretlen könyvnek, melyből oly sokat lehet olvasnom és tanulnom annál is inkább, mert a likai granicsár szokásaival, gondolkodási módjával az itteni erdőgazdaság szoros összefüggésben áll.

S bár ha lelkemnek egy édesen fájó érzése olykor életjelt is ad magáról idebent; s ha a Velebit regényes, szemet, lelket megkapó szikláit, szédítő szakadékait, festői sziklafalait csodálattal elnézegetem, lelki szemeim előtt feltűnnek szülőföldem szelid hajlásu, barátságos északkeleti Kárpátjai: mégis elcsittul a belső hívó hang, eltűnik az oly jól ismert távoli kép, a mikor, mint e vidéken idegen, a változatosságával vonzó tájat látom s mint szakember elgondolkodva szemlélem az elmulasztott teendők és a megoldásra váró, nagyságukban fenséges feladatoknak csaknem végtelen láncolatát!

Bár 1852. óta van erdőtörvényünk, mégis a kezdetnél vagyunk a kezdetnél, melynek évszázados multja van!

Évszázadok romboló munkája, barbár pusztítása, lelketlen sáfárok helyrehozhatatlan gazdálkodási hibái: ez a mi terepünk, melyen mozognunk kell. S a letűnt századok erdőpusztító démona mintha még a közelből hallatná gunyolódó szavát: „Ime, ez volt

az én munkám!“ . . . És ez a démon, ez a rossz szellem még nem távozott messzire. Fel-felüti fejét lépten-nyomon. Rombolást, zsákmányt kereső tekintete ki-kivillan az itteni nép szeméből; s ha a líkai granicsár minden lelkiismereti furdalás nélkül hozzá sujt fejszékével a sudár fenyő, a karesu növésű bükk törzséhez, ha hold számra tarolja le a szép fiatalosokat: bizonyára ez az évszázados, pusztító rossz szellem vezeti kezét . . .

Tehát rosszul is fejeztem ki magamat: még a kezdetnél sem vagyunk! Feladatunk visszanyúlik még a letűnt századokba is, és elsősorban ki kell üznünk azt a rossz szellemet a nép lelkéből! S ha ezt a feladatot megoldottuk, akkor hozzá kell férköznünk szép szóval, hizelgő jóindulattal a nép lelkületéhez s elő kell készítenünk a talajt, hogy a már félszázada fennálló erdőtörvény hasznos gyümölcsöt teremjen. *Meg kell értetnünk az irányadó elemekkel, a műveltebb osztálylyal, hogy egyáltalában van erdőtörvény; hiszen itt az erdőtörvény említésére egy semmit mondó kézlegyintés a rendes válasz! Meg kell értetnünk a föld egyszerű népével, hogy ez a törvény nem ellensége a népnek, hanem legjobb barátja,* mely nemcsak hogy közvetlenül védi és fokozott mértékben óhajtja nyújtani elsőrendű szükségleteit, t. i. az épületi és tűzifát, legelőt, üde forrásvizet stb., hanem közvetve is védi karsztosodó szántóföldjét, rétyjét és anyagi boldogulásának minden tényezőjét.

Mert hiszen az erdőtörvény is, mint minden törvény, mely a birói igazság szilárd alapján áll, céljának megfelelően csakis a már elkövetett bünt, kihágást bünteti és torolja meg: de paragrafusai a lelkületet nem érintik. Büntet: de nem tanít! Azért elmulaszt-hatatlan kötelességünk nekünk, kik a néppel közvetlenül érintkezünk, hogy megismertessük a néppel a törvény fényoldalát is és ne mutogassuk feleje folyton csak az árnyoldalt. Fő feladatunk ez nekünk főképen itt, a végvidéken, a hol csakis ez uton fogjuk elérhetni a törvény eszményi célját, t. i. azt, hogy megtorló, büntető paragrafusait egyáltalában sohasem, vagy legalább minél ritkábban kelljen alkalmazni!

És mikor a nép tisztában lesz az erdőtörvénynyel, akkor, csakis akkor leszünk a kezdetnél; akkor lesz előttünk nyitva az ut a gazdasági célok felé.

Saját igazolásomra és félreértések kikerülése céljából legyen

szabad megjegyezmem, hogy, mint tisztviselő, szó nélkül hajlom meg a fennálló törvények és szabályzatok helyessége előtt: de mint szakember — tekintettel az itteni körülményekre, — ki a közvetlen közelből szemléltem a likai erdőgazdasági viszonyokat, erkölcsi kötelességemnek ismerem a látottak és tapasztaltak nyílt feltárását azon hitben és reményben, hogy ezzel egy lépéssel előbbre viszem a likai erdőgazdaság kátyuba zökkenő szekerét, rámutatván a helyszínén tapasztalt azon okokra, *melyeknek következtében a fennálló törvények, rendeletek, szabályzatok mindeddig „írott malaszt“ voltak, maradtak, — és ha az okokat meg nem szüntetjük, — maradni fognak a jövőben is.*

E soraimmal különben már járt utra lépek. Zezulka János kir. főerdész ur e lapok 1893. évi XI. füzetében éles megfigyeléssel írta le a horvátországi erdőgazdasági viszonyokat. Nyíltan mutatott rá a hibákra és mindazon okokra, melyek az itteni rendszeres erdőgazdaság kifejlődésének útjában állottak és állanak. Nincs szerencsém nevezett igen tisztelt főerdész urat személyesen ismerhetni, de azt őszintén mondhatom, hogy nagy hálával viseltetem iránta. Véletlenül akadt kezembe fent említett közleménye, mikor, mint e vidékre került új erdőgondnok, valami szilárd alap után kutattam, melyen lábaimat megvetthessem. És én az ő cikkéből egy rövid félóra alatt jobban megismertem új működési körömet, mint megismertem volna a nélkül a cikk nélkül több évi tapogatózás, tanulmányozás után! Ime, a népszokások és helyi viszonyok leírásának a nagy, a megbecsülhetetlen haszna! Ha az én hivatali utódom csak annyi hasznot is fog merithetni az én szerény, jelen soraimból, mint én a Zezulka főerdész ur cikkéből, fáradságom dúsán meg lesz jutalmazva.

Az állami kezelés alatt álló likai erdők száraló üzemben, 150 éves vágásforduló mellett kezeltetnek, illetve használtatnak ki. Az évi hozam megállapítása a tömegszakozás elvei szerint az évek előtt foganatosított általános becslés alapján történik. Az állam kezelés alatt álló, de a jövődöbéli „likai vagyonszükség“ birtokát képező erdőtesteket faizási szolgálat terheli. Az erdőkinestár tulajdonát képező erdőségekből az üzem — legalább a vezetésem alatt állott gondnokságban — kereslet hiányában, majdnem egészen szünetel.

Ezek előrebocsátása után vessünk egy pillantást a rendszeres alapokon nyugvó erdőgazdaság előtti multba. A jelen beszél! Előttünk áll a sivár kép, melyet megdöbbenve szemlél a szakértő!

Hogy a multban is a szálalás elvei szerint történt a kihasználás, azt el kell fogadnunk. Más üzemmód az itteni talaj és égalji viszonyok között nem lehetséges. A kihasználás foganatosítása körül azonban helyrehozhatatlan hibák történtek.

Elsősorban is a szó szoros értelmében le lettek tarolva a községekhez közel fekvő erdőterületek. Szálalás volt az is, az igaz; hanem végeredményében bizony csak becsületes tarolás volt.

Az akkori erdőgondnokok nem tartván be az előirt, vagy legalább észszerű időközöket, egy- és ugyanazon a helyen adták ki a fát a szolgalmányosoknak, illetve a népnek évről évre; itt aztán a mig volt mit vágni, vágtak; a mikor elfogyott a készlet, mentek egy völgygyel tovább. És mondjuk ki nyiltan, ezt a nagy hibát elkövették bizony az újabb időben is. Konstatálhatom ezt nemcsak a kihasznált állabok helyén keletkezett csaknem egykoru fiatalosok jelenlétéből, hanem a nép megjegyzéseiből is. Panaszkodva említgetik, hogy „bizony a mostani erdész urak nem adnak fát egy helyen kétszer sem, pedig még nem régen is amott volt a vágás, ott vágott apám is mindig, a mig élt“ . . .

Az évi vágásoknak minden szabályba ütköző helytelen elhelyezése volt tehát az első nagy hiba.

A második volt a fakijelölés felületes foganatosítása, illetve nem foganatosítása. Erre nézve egy kitünő megjegyzést hallottam egyik itteni szaktársamtól, melyet egy öreg granicsár tett, mikor az illető erdőgondnok személyesen végezte a kijelölést: „Hej, rossz idők járnak nem csak reánk, hanem úgy látjuk, az erdész urakra is: *személyesen kell a fát kijelölnök!*“ . . .

A régi erdész kiment, — ha ugyan egyáltalában kiment, — és az erdő szélén megállva kijelentette: ezidén itt lesz a vágás! Aztán egy szép gyepes tisztáson leheveredtek; sült a bárány a nyárson; folyt a dalmát bikavér; és az alatt az erdőör néhány törzset sietve megjelölt, hogy még neki is jusson egy jó falat és egy korty: a nép pedig nekirontott az erdőnek és vágott ki-ki annyit és ott, a mennyit és a hol akart! A fakijelölés még a 80-as években is ünnepnap, majális volt a vidék lakossága szemében.

Ez volt a régi szálaló üzem a Likában. Hogy ezt, vagy azt a törzset ki lehet-e, ki szabad-e jelölni? hogy miért szabad ezt, és miért nem szabad amazt? bizony az ilyen kérdések felvetése, vagy fontolgotása nem jutott eszébe senkinek sem. Állíthatom ezt most, mikor ez iránybani nézegetésem, körütekintésem a legtöbb esetben csöndes, gúnyos mosolyt varázsol granicsárain ajkaira. „Ugyan, Uram, mit nézegeti? Hisz ha jó az a törzs, kimegy az innen lebélyegzés nélkül is; ha pedig nem jó, üthet rá száz bélyeget is, itt marad az, míg a bóra ki nem dönti“ . . .

Tréfás megjegyzés ez, de nagyon jellemző! *És a népnek ilyen szavakban kifejezett gondolkodási módja képezi nagy mérvben azt az ugy szólván elháríthatatlan akadályt, mely a líkai rendszeres erdőgazdaság és az erdőgazdasági elvek érvényre jutásának útjában áll.*

Ismétlem, az itteni népről is irok, azért egy esetet említek fel e helyen. Egy igényjogosultnak leégett a háza, és ingyen fát kapott. Mikor kimentem a vágásba, hogy a szükséges törzseket kijelöljem, az illető granicsár, ki eddig szórtlanul ballagatott utánam, megszólalt: „Uram, nem itt akarom én a fát! Az én házam messze van innen; ott, az erdő tulsó oldalán: ott jelölj ki nekem“.

„De, jó ember, — felelém megütközve, — a vágás itt van; fát csak itt kaphatsz; minden egyes szolgálmányosnak nem nyíthatok-külön vágást“.

„Akkor nekem nem kell a fa“, jelentette ki az én granicsárom röviden. Majd, mikor látta, hogy a törzseket tényleg a vágásban kezdem kijelölni, hozzá tette:

„Ne fáradj, Uram; én innen egy zszindelyt sem viszek ki. Ha nem jelölsz ki ott a telkem környékén, hát akkor *el fogom lopni a szükséges fát, még ha tíz erdőör is fog ülni mindegyiken!* Szegény ember vagyok, nincs hol meghuzzam magam a családommal, hát ha nem kapok ott a közelben, majd keresek fát ott, a hol találok; *egy-két napi elzárás nem öl meg engem . . .* legalább fedél alatt leszek“ . . .

És ugy is történt. Az én kijelölt törzseim vigan állanak ma is; a granicsár ellopta a fát ott a telke környékén; az erdőör feljelentette s az én emberem leülte a hat napot. De van új háza,

és az erdőkárt meg fogja fizetni majd valamikor, 10—20 kr.-os részletekben! . . .*)

Ez az eset több irányban vet fényt az itteni jellemző viszonyokra. A líkai grancsár nem ismer törvényt, nem ismer rendet. Az erdőt közvagyonnak tekinti, melyben mindenki szabadon gazdálkodhatik, minden megszorítás nélkül. Parancsolni, betiltani semmit sem lehet neki: mert a megtorló büntetéstől egyáltalában nem fél; az elzárást nem röstelli, az neki nem büntetés, az neki legfeljebb pihenés. A kártérítést pedig tetszésszerinti időközökben és részletekben fizeti le, ha egyáltalában lefizeti.

Azt kérdem most: vádolható, okozható-e a líkai ezért az észjárásért, mely lelkével, természetével összeforrt? Nem! Vádolható a régi rendszer, és vádolhatók az akkori erdőtisztek és erdészeti altisztek a jelen kiríthatatlan viszonyok előidézéseért, meggyökeresedéseért, kik bűnös kötelességmulasztásaikkal, felületes ellenőrzésükkel ugyszólván rákényszerítették a népet a rossz utra! A vád erős így, amint leirtam. És nehogy elfogultsággal gyanusitassam, sietek a vád erősségét az akkori viszonyok felemlítésével enyhíteni.

Akkor, régen, még sok erdő volt a Likában és kisebb népesség. A régi erdőségek kiterjedését világosan mutatják a mostani bokros, nagyobb részben elkarsztosodott legelők, melyek mind feltétlen erdőtalajon terülnek el. Az erdőgazdaság vezetése ritkán volt szakértő kezekre bízva és a közvetlen ellenőrzés a tulnagy erdőőri kerületek mellett eredményesen nem volt foganatosítható. Hogy példát említsek: a Velebitnek Gracsacz város és Medák község közt elterülő része egy erdőőre volt bízva. (Az illető életben van még most is.) Ez a terület légvonalban 38 km. hosszú és területe

*) Bocsánatot kérünk t. szerző urtól, ha bár a helyi viszonyok részletes ismerete nélkül *ez esetben* némileg a grancsár pártját fogjuk. Azt hisszük ugyanis, hogy az üzemtervek nem készültek az igényjogosultak méltányos kívánalmainak megfelelően, hanem nagy vágássorozatok alkotásával maguk is előidéztek azt a kedvezőtlen körülményt, hogy évek hosszú során át még kisebb famennyiség sem adható ki a falvak közelében. Pedig éppen a szálaló erdő alkalmas arra leginkább, hogy kisebb, ugyszólván önálló hozammal bíró testekre oszljék, amint erre, éppen a szolgálmányosok érdekében, pl. az osztrák Alpések erdőgazdái helyeznek nagy súlyt. Nem volna tehát az üzemterv megfelelő átalakításával e bajon némileg segíthető? Szerkesztő.

18,868 kat. holdat tesz ki! Ezt az óriási erdőterületet az illető erdőőr „előírás szerint“ minden hónapban legalább egyszer köteles volt bejárni és a talált tuskókat az erdőkár-kalapáccsal lebélyegezni. Ennek az erdőőrnek 5 frt havi fizetése volt. (Ma — gazdag ember.)

Mit jelent ez? Azt, hogy az az 5 frt is kidobott pénz volt! A nép szabadon pusztíthatta, irthatta az erdőt, a mint azt a jelen világosan mutatja.

E mellett a hiányos felügyelet mellett még egy másik körülmény is elősegítette az erdőpusztítás meggyökeresedését a nép között.

Ha egy granicsár család a szántó, vagy rét elkarsztosodása következtében, vagy a család elszaporodván, ingatlanából már nem volt képes megélni: az akkori katonai hatóság rendelkezése „köteles volt büntetés terhe alatt“ a közeli erdőtestből annyit kiirtani, a mennyi a további megélhetésre szükséges és elégséges volt. Hogy a kiirtandó terület feltételes vagy feltétlen talajt képez-e, arra nem volt tekintettel senki sem. Természetes, hogy néhány év lefolyása után az ilyen irtás szintén elkarsztosodott s az erdőpusztítás — felsőbb rendeletre — tovább haladt néhány holddal.

Az 1899. év elejétől kezdve meg voltam bizva az otcosácsi kir. erdőhivatal által, hogy az új telekkönyvi betétek és illetve új telekkönyvek összeállítása alkalmából szükségessé vált reklamációk bejelentésénél a magas erdőkincstárt az egész Likában képviseljem. Eme működésem folyamán kötelelességszerűleg bepillantást nyerhettem a régi telekkönyvekbe. Lépten-nyomon találtam aztán ilyféle bejegyzéseket: „Ennyi számú Platzcommando-rendeletre az x erdő-részből „egy darab“ irtás N. N. házközösség nevére iratik.“ Hogy az az irtás hol fekszik, hogy mennyi annak a területe: arról nincs említés téve sehol! Csak annyi a tény, hogy az erdőtestek területén számos idegen birtok keletkezett, mely tisztásoknak a régi térképeken egész 1875-ig semmi nyoma sincs, és melyek az erdőkincstárra — és illetve a leendő „likai vagyonszétosztásra“ nézve — — ugy is, mint tulajdon, ugy is, mint erdőterület — elévülés folytán örökre elvesztek.

Az itt leirt esetek világosan bizonyítják abbéli állításomat, hogy a népet erdőgazdasági tekintetben éppen azok rontották el,

a kik tulajdonképen hivatva lettek volna azt a rossztól visszartartani, t. i. a vezetők és általában a rendszer. Így ment át a nép vérébe az erdőpusztítás, előbb mint szokás, később mint kötelesség, és most mint életszükséglet!

Likában a népesség nagyarányu szaporodásához képest nagyon kevés a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület, ennek következtében úgy a mezőgazdaság, mint az ezzel kapcsolatos állattenyésztés is vajmi silány. Hogy az erdő közvagyon, hogy azt minden súlyosabb következmény nélkül pusztítani lehet és szabad: azt a granicsár őseitől látta és tanulta és ily irányban neveli az új nemzedéket is. A földje törmelékes, köves; a bőra, melynek az erdők régebbi letarolása által szabad utat nyitott, évről-évre lejjebb szállítja a termő föld szintjét, felszínre kerülnek az anyaközet kötuskói, és a granicsár, mielőtt szántani kezdene, kénytelen előbb ezeket kirobbantani, elhordani. „Lika oly boldog ország, hogy még kő is nő a földjén,“ jegyzi meg akasztófa-humorral.

Az állattenyésztés a jó legelők hiánya miatt nagyon visszamaradt. De mondjuk ki, hogy nem is ért a granicsár ehhez. Az állatok tisztántartásáról, rendes táplálásáról, kimeléséről fogalma sincs, vagy legalább is nem sokat törődik vele. És meg van az a rendes hibája, hogy általában több marhát tart mindig, mint a mennyit — még a legjobb viszonyok mellett is — eltartani képes volna. Innen származik azután az a nagymérvű károsítás is, mely a szertelen legeltetés által érte és éri az itteni erdőségeket.

Ily körülmények között mit tehet a granicsár!? Ott az erdő; közel van a fa nélkül szükölködő Dalmácia: a körülmények, a viszonyok egyenesen kezébe adják a fejszét, hogy megélhetését biztosítsa. Tarol, lop, facsempészetet üz: mert rá van kényszerítve; mert így látta, így tanulta az apjától, az öreg apjától; mert az erdő kimélése mellett egy hang sem szólal fel megkérgesedett lelkében; mert régi vezetői soha egy szóval sem igyekeztek lelkébe csepegtetni azt a könnyörtelen igazságot, hogy a likai, mikor erdőt tarol: önmaga alatt vágja a fát! . . . Mit várhatunk, — mit várhat az erdész az olyan néptől, melynek gyermekei egész nyáron át a fiatal fenyők lenyakalásával mulatoznak? Mit várhatunk az olyan néptől, mely boldogult Erzsébet királyné emlékére az országutak mentén nagy költséggel elültetett fákat már most, mikor

még alig zöldül rajtok az emlékezés, a szeretet, a hála első levélkéje: lelketlenül levágja!? . . . Ha ezt meg tudja tenni; ha erre ráviszi a lelke minden ok, minden czél nélkül, mert hiszen az a 10—20 levelű fiatal fácska még csak a szántóföldjét sem árnyékolja be, miként pusztíthat aztán a Velebitben, a hol a törzsek ezrei közt válogathat, a hol néhány lépés a határ, melyen tul jó pénzen eladhatja azt a 8—10 *cm.*-es fenyő szarufát, azt a gyönyörű, fiatal karácsonyfát, azt a fenyő-dongát, stb! . . .

És ezen a nagy vidéken nincs egy pap, nincs egy tanító, nincs egy felvilágosodott, művelt ember, a ki a népet vak rohanásában, mely a tönkrejutás örvényébe viszi, feltartóztatná! Nincs senki, a ki büne nagyságáról, és annak beláthatatlan következményeiről felvilágosítaná! A szülőket nem is emlitem, hiszen az öreg granicsárnak segít a falopásban a saját 8—10 éves fia, vagy legalább ört áll . . .

Az erdész ebben a fejtelenségben, ebben a megszibbasztó helyzetben egyedül áll teljesen; és elhagyatottságát érzi léptenyomon. A nép a falopás és csempészet tekintetében bámulatósan összetart. A lefoglalt lopott vagy csempészett áruknak biztos helyre leendő befuvarozásához drága pénzen sem kaphatok fuvarost; az árverésen a lopott fát nem veszi meg senki, ha csak az illető fatolvaj maga nem. És ha a körülállókat kérdem, hogy miért nem árvereznek, azt feleli mindegyik: „*Nem az én fám ez; nem kell nekem ingyen sem; nem akarom, hogy az illető rám gyujtsa a házamat*“ . . . Összetart ez a nép és retteg egymás bosszujától!

És a hatóságok!? . . . Kényes tárgy, de az előttem lebegő czél bátorságot ad nekem, hogy erről is szóljak, mert *kell* szólanom. Csak röviden. A községi, kerületi elöljáróságok, minden hivatal, esendőr és pénzügyi őrsök hivatalos helyiségeiben és az alkalmazottak magánlakásaiban *csempésztől és fatolvajtól éjnek idején vett fával tüzelnek!* . . .

Sziveskedjenek t. felettes hatóságaim és szaktársaim ebből a következtetéseket levonni . . .

A járási kir. elöljáró (Magyarországon: főszolgabíró) a feljelentett erdőkáresetek 40—50%-ánál elítéli a fatolvajt — itt Likában — a felszámított erdőkár megtérítésére és — *rosszalásra!* Rosszalásra a líkai granicsárt, a ki 25—30 év előtt még botot és

kurtavasat kapott azért is, ha a hadnagy urnak kellő tisztelettel, elég mélyen nem köszönt! . . .

Tisztelet, becsület a kivételeknek. A gracsaczi járás kir. előjárója előtt például tisztelettel kell meghajolnom. Ily energikus emberek segitenének a bajon; legalább a jó szándék, a belátás meg van benne. Itél ő is rosszalásra, az igaz; de mikor nem rég ez irányban mettettem előtte észrevételeimet, mentegetőzve jelentette ki, hogy *felettes hatósága mindig megütközik azon, ha 1—2 frtos erdőkár miatt még külön 1—2 napi elzárásra is ítéli a „szegény“ grancsárt.*

Kedvem volna az utolsó sorokat vastagon aláhuzni. Ezekben gyökerezik főképen az a tény, hogy a likai grancsár egyáltalában nem fél a falopás következményeitől. *Enyhe a büntetés!* Hiszen a likai nem is igyekszik menekülni, ha falopás közben az erdészt, vagy azt erdőört megpillantja. Bevárja, köszön; aztán, míg a kárt felmérem, szépen nyugodtan megtömi a pipáját és higgadtan pöfékel. Nekem átadja a fejszét szó nélkül, de erdőörnek nagy ritkán. Ha aztán az erdőör tovább ment, teljes nyugodtsággal dolgozik tovább a ledöntött törzsön. A fára szüksége van; pénze nincs, hogy vegyen; tehát lop. Egy-két napi elzárás, vagy egy kis „rosszalás“, legkevésbé sem akadályozza meg őt szándékában. *Az erdőkár behajtása körül a legnagyobb mérvű hanyagság tapasztalható!* Még 1873-ban megítélt erdőkár-megtérítések sincsenek sok esetben behajtva.

A viszonyok jobb megvilágíthatása és világosabb megérthetése czéljából felsorolom még röviden a következő adatokat. A vezetésem alatt állott erdőgondnokság özszerülete, néhány hold hiján, 40,000 kat. holdat teszen ki, 11 vágással. Külső erdőöreim száma 13, kik közül háromnak 2—2, egynek pedig 3 vágása van a védkerületében.

Az egyes védkerületek nagysága 2500—6000 kat. hold között váltakozik. (A mutilicsi erdőgondnokságban 10,000 kat. holdas védkerület is van!)

Tekintve a védkerületek nagy kiterjedését, a legkedvezőtlenebb terepviszonyokat és azt a körülményt, hogy állami erdőöri lakások hiányában az erdőör rendszerint a falukban és a védkerületektől távol kénytelen lakni: az én becslésem szerint az erdőörök az

elkövetett erdőkáreseteknek legfeljebb 50%-át jelenthetik fel, mert a legtöbb védkerület semmi körülmények között sem járható be egy nap alatt. És ily viszonyok között erdőgondnokságomban az évi feljelentések száma mégis megközelíti rendszeren a 2000-et. Hangsúlyozni óhajtom, hogy a nép, mint faizásra jogosult, az összes szükséges épületi és tűzifát ingyen kapja! Az évenként ingyen kiszolgáltatót fatömeg összértéke 6381 frt 62 kr; ezen kívül *az elmúlt 1899. évben feljelentetett 1678 erdőkáreset, pénzben kifejezett 5240 frt 40 kr. értékkel.*

Az előírás szerint ingyen kiadott fatömeg természetesen semmi hasznot sem ad a kezelő kincstárnak; az ellopott fatömeg értékét pedig csak úgy, immel-ámmal hajtják be. Így történhetik meg aztán az a különös eset, hogy 40,000 holdas volt erdőgondnokságomra az erdőkincstár közel 2000 frtot fizet rá évenként, és hogy *1899. év végén a megítélt erdőkármegtérítések nyilvántartása 19,380 frt. 97 kr.-nyi be nem hajtott összeggel zárult! . . .* Ez csak a szt. roki gondnokság; a szomszéd mutilicsi — tudtommal — 60,000 frton felüli be nem hajtott erdőkárt tart nyilván.

És most azt kérdezem: lehetséges-e egyáltalában ezen ázsiai állapotok további haladásának és fejlődésének utját vágni? Lehetséges-e egyáltalában a falopást megszüntetni, vagy legalább csökkenteni? Lehetséges-e az erdőgondnokság reális jövedelmét legalább annyira fokozni, hogy az a kezelési kiadásokat fedezze?

Szerény véleményem szerint a likai erdőgazdaságban elérkeztünk a tizenkettedik órához. A fordulópontnak be kell következnie mielőbb. Megköveteli ezt az itteni nagy kiterjedésű erdőségek kétségbeejtő jövője; megköveteli az itteni elvakult nép megmentése.

És fel kell még említenem azt a visszaélést is, mely Likában az alomszedés és legeltetés terén nyilvánul.

Távol áll tőlem, hogy a nyilvánosság előtt mások szószólója gyanánt feltoljam magamat. De mikor a vezetésemre bízott gondnokság tarthatatlan viszonyainak leírását közzé teszem, azt hiszem, hogy egyttal a többi likai erdőgondnokság képét is rajzolom. Az állapotok kisebb-nagyobb különbséggel egyenlők. Itteni t. szak-társaim pedig — gondolom — nem fogják tőlem rossz néven venni, és nem fognak a szerénytelenség vádjával illetni azért,

hogy éppen én, — mint közöttük a legújabb és legfiatalabb, — emelem fel tiltakozó szavamat az itteni viszonyokkal szemben. Megengedem, hogy túl-idealizmussal, tulsötét színekben való látással vádolhatnak, de éppen ezen esetleges vádakra gondolva, igyekeztem tényeket felsorolni, melyek nyitott könyvet képeznek mindenki számára, a ki fáradságot vesz magának abba betekinteni. Távol áll tőlem az ártatlan kézmosás! ellenkezőleg, az igazságnak megfelelően be kell ismernem, hogy a körülmények nyomasztó sulya alatt hibázunk mi is, jelenlegi erdészek, hibáztak közeli elődeink is; be kell ismernem, hogy mindnyájunkat egy évszázados, rossz irányba tért áramlat ragad magával, és nem a mi legjobb akaratunkon, igyekezetünkön mulik, hogy ezen áramlat sodrában nem birunk talpra állani. Ezen áramlatnak helyes irányba való visszatelése volna éppen a sürgős feladata az összes hivatott tényezőknek. Ha veszélyben vagyunk: nem szégyen segélyért kiáltani! Ha önhibánkon kívül veszélyes helyre, veszélyes körülmények közé kerültünk: elsősorban is a mi érdekünkben áll, hogy a figyelmet magunkra tereljük, de szükséges egyuttal, hogy kezünket *mi magunk is* kinyujtsuk a segélyt hozó felé és ne várjuk, hogy az illető szépen az ölébe vegyen minket és úgy tegyen ki a biztos helyre, hol már nincs mitől sem tartanunk. Ezzel indoklom azt, hogy felszólalok.

Magyarországon eltöltött nyolcz évi szolgálatom tartama alatt megszoktam a rend, a rendszeresség elvét; a mit láttam, a mit tapasztaltam úgy a külső kezelésnél, mint az erdőrendezéségnél, valamint az erdészeti központban: az mind egy bizonyos eszményi cél felé mozgott, igyekezett. Ily elvekkel, ily benyomásokkal kerültem Likába; s hogy az eddig látott és a most elem tárult kép óriási ellentéte az első pillanatban szemembe ötlött: az természetes. Megengedem, hogy az ellentétet talán túlélésnek látom; beismerem, hogy itt, Likában — éppen a helyi kedvezőtlen viszonyok következtében — lehetetlen olyan erdőgazdasági állapotokat teremteni, mint a minők szűkebb édes hazánkban léteznek. De hogy itt mindennek úgy kell lennie, mint a hogy az eddig volt és jelenleg van; hogy itt már másképen semmi sem lehetséges; hogy a tarthatatlan állapotokon segíteni egyáltalában nem volna lehetséges: azt egyszerűen tagadom! Ezt kell, hogy elismerje

mindenki, a ki az itteni körülményeket közelebbről ismeri. És fenn-tartom ezen állításomat mindaddig, míg egy hivatottabb meg nem győz arról, hogy állításomban tévedtem, hogy rosszul látok, hogy elfogult vagyok. De még megczáfoltatásom esetén is a mérleg másik tányérába vetem legjobb szándékomat, szakom, kötelességem, hivatásom iránti őszinte lelkesedésemet!

Hogy az itteni állapotok tarthatatlansága, s az elmulasztott teendők nagysága nem pusztán az én ideám: bizonyítják azok az eléggé nem méltatható újabb rendeletek, melyeket az otocsácsi kir. erdőhivatal jelenlegi igen tisztelt főnöke gyors egymásutánban kibocsát. A legeltetés szabályozása, a tilalmazandó területek kijelölése, a csempészet megszüntetésére vonatkozó utasítások, a fakiadásnál, a kifuvarozásnál alkalmazandó megszorító intézkedések, stb., stb., mindmegannyi lépés azon czél felé, melyet Likában elérni, vagy legalább megközelíteni kell.

(Vége köv.)

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlését *folyó évi december hó 7-én délelőtt 10 órakor Budapesten, az egyesület helyiségében tartja meg a következő tárgysorozattal:*

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1900. évi számadások megvizsgálása és az 1902. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. A Horváth Sándor-alapítvány átvétele és ezzel kapcsolatosan az alapszabályok módosítása.
4. Jelentés a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről és javaslat az alapítvány 1902. évi kamatainak felhasználására nézve.
5. Indítványok a jövő évi közgyűlés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.
6. Indítványok az egyesület czéljainak előmozdítására általában. (Az ily indítványok a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban bejelentendők.)

Van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület összes tagjait és az erdőgazdaság iránt érdeklődő közönséget felkérni, hogy ezen közgyűlésünkön minél számosabban megjeleni és tanácskozásainkban résztvenni sziveskedjenek.

Budapesten, 1901. évi október hó 10-én.

Az elnökség.

Felhívás

a „gr. Tisza Lajos“, a „Wagner Károly“ és az „Erzsébet-alapítvány“-ból kiosztandó segélyek ügyében.

Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett három jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez évi december hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önhibájukon kívül szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek, tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtisztai és erd. altisztai özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férjük, illetőleg atyjuk az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiket teljesítették. Végül a harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtisztek árvaleányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább 5 évig tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek.

A segélyek mindhárom alapból a segélyre szorultság mértéke szerint szabhatnak meg. Egy folyamodónak azonban a gróf Tisza Lajos-alapítványból 40 koronánál kisebb és 200 koronánál nagyobb, a másik két alapból pedig 40 koronánál kisebb és 100 koronánál nagyobb összeg nem adatik s csak kivételesen nyerhetnek 400, 200, illetve 160 koronáig terjedhető segélyt az olyan erdőtisztek és erdészeti altisztek, kik állomásukat elveszítvén, vagyon és kereset nélkül maradtak, vagy kik betegség és munkaképtelenség miatt önfentartásukról nem gondoskodhatnak, illetőleg az olyan özvegyek, kik férjüket ez évben veszítették el és vagyon vagy másnemű segély nélkül, legalább két kiskoru gyermekkel maradtak

vissza, vagy végül az olyan árvák, kik atyjukat és anyjukat elvesztvén, minden vagyon és segély nélkül maradtak hátra.

Ezen feltételekhez képest felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt folyamodványaikat legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az *Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához* (Budapest., V., Alkotmány-utca 10. sz. II. emelet) nyujtsák be.

Budapest, 1901. évi szeptember hó 10-én.

A titkári hivatal.

IRODALMI SZEMLE.

A víz- és gőzerőre berendezett fűrészgépek közül melyik milyen viszonyok mellett mutatkozik alkalmasnak, e kérdés felett a csehországi erdészeti egyesület múlt évi közgyűlésén Bakesch erdőmester érdekes előadást tartott, a melyből a Centralblatt f. d. gesammte Forstwesen után közérdekű voltánál fogva érdemesnek találom a következőket közölni.

Előadásában ismertette a vízi erő legelőnyösebb kihasználását az esés és vízmennyiség szerint, válaszolta a vízi fűrészeknek abból a körülményből eredő lényeges hátrányát, mely szerint berendezése meghatározott helyhez kötött s üzeme a vízállás mérvétől függő. A gőzfűrészeknél ez a hátrány nem jelentkezik, de a fűtőanyag beszerzése, a fűrészgár ellátása, kezelése és fűtése körülményesebb. Annak megítélésére, hogy mely esetekben előnyösebb egyik vagy másik üzem, két tapasztalati adatot hoz elő a gőzgépek üzemének köréből azt, hogy a gőz hatályossága annak légköri feszültségével emelkedik s a gőzgépek gazdaságos üzeme azok nagyságával nő. Tapasztalati adatok alapján állithatja, hogy egy czélszerűen berendezett s két kerettel és egy kettős körfűrészszel felszerelt gőzfűrészgépnél keletkező fűrészporszórás a kazán fűtésére elegendő s ennél fogva az ilyen gépnél a fűtőanyag nem jön számításba. Ismertette továbbá mindkét fűrészt, illetőleg az építés, fentartási és üzemi költségeket. A vízi-fűrészeknél kiemelte az árvízkarok folytán származható veszélyt, a gőzfűrészeknél pedig azt, hogy a nyersanyagoknak a gyárhoz való szállítása körülményesebb mint a vízi fűrésznél.

Végül arra a következtetésre jut, hogy a hol az évenként felfürészelendő anyag 2000 m^3 -en alul marad, a magas kezelési költség miatt gőzfűrész telepítése nem mutatkozik előnyösnek. Ha a felmetszendő anyag 2 keret állandó üzembentartására nem elegendő, a helyi viszonyok pedig vízi-fűrészgyárnak biztos helyen való berendezésére alkalmasak, a vízi fűrésznek kell előnyt adni. Ha ellenben a rönkömennyiség 5000 m^3 -t elér vagy meghalad, a gőzüzem előnye tulszárnyalják a másikat.

Nagy Károly, m. kir. főerdész.

A vasuti talpfák tartóssága. A „Bulletin de la société centrale forestière de Belgique“ 1901. évi április havi füzetében a vasuti talpfák tartósságáról a következő érdekes adatokat közli:

Az elsass—lothringeni vasutakon vannak régi, még 1868—1869-ben kreosottal telített bükktalpfák, melyek 1897-ben, tehát 28 évi használat után megvizsgáltatván, közülök 86% még teljesen hasznavehetőnek bizonyult. Az elberfeldi kerületben a cinkchlorürés kreosot keverékével telített bükktalpfák közül 30 év múlva csak 13%-ot kellett felcserélni.

Érdekes megfigyeléseket tettek a francia keleti vasutaknál. Az 1892. évben a vasuti talpfákat alapos vizsgálat alá vévén, 21 évi használat után ki kellett cserélni: a nem telített tölgytalpfák közül 52%-kot; a kreosottal telített tölgytalpfák közül 26·8%-kot; a kreosottal telített bükktalpfák közül csupán 6·4%-kot.

Egy az 1898. évben közzétett statistika szerint a francia keleti vasut vonalain 24 évi használat után eltávolítottak talpfákat: a nem impregnált tölgytalpfák közül 67%-kot; a kreosottal telített tölgytalpfák közül 46%-kot; végül a kreosottal telített bükktalpfák közül 12%-kot.

Egy-egy talpfának ára a keleti vasutnál: ha a talpfa nem impregnált tölgyfából való 5·10 fr.; ha a talpfa kreosottal telített tölgyből készült 6 fr.; nem impregnált bükkfából való talpfa 3·60 fr.; kreosottal telített bükktalpfa 5·28 fr.

Az 1895-ben Londonban tartott nemzetközi vasuti kongresszuson 54 vasutigazgatóság adatai alapján megállapították a kreosottal telített vasuti talpfák átlagos használhatósági tartamát és pedig:

A fenyőtalpfák használhatók 15 évig a fő, és 5 évig a mellék-vonalakon, összesen 20 évig; a tölgytalpfákat a fővonalakon 18,

a mellékvonalakon 7, összesen 25 évig lehet használni; végül a bükkfalpfák 20 évig a fő és 10 évig a mellékvonalakon, összesen 30 évig használhatók.

Ha számba vesszük a talpfák beszerzési árát és használhatóságuk tartamát úgy egy-egy fenyőtalpfa évenként 26 centimbe; egy-egy tölgytalpfa 25 centimbe; egy-egy bükkfalpfa 18 centimbe kerül.

Hogy a kreosottal telített bükkfalpfa tovább tart, mint a kreosottal telített tölgytalpfa, az onnan magyarázható, hogy a bükkfát jobban lehet telíteni, mint a tölgyfát és a bükkfa sokkal több kreosotot vesz fel mint a tölgyfa; így egy jól száradt bükkfalpfa nyomás nélkül is elnyel 20—25 kilogram kreosotot; kellő nyomásnak kitéve 30—35 *kg.* kreosotot vesz fel. Hol az alkalmazott bükkfalpfa tartósság tekintetében nem mutatja a fenti kedvező eredményeket, annak Schneidt szerint vagy az az oka, hogy a telítés rossz volt, vagy hogy a fa már alkalmazása előtt meg volt támadva avagy nem szakszerűen kezeltetett.

Pécs Dezső.

Erdészeti kiállítás Sopronban.

A sopronvármegyei gazdasági egyesület fennállásának 25-ik évfordulóját ünneplendő, f. évi szeptember hóban mezőgazdasági kiállítást rendezett. A kiállítás szeptember hó 29-én, a földművelésügyi m. kir. minister ur ő nagyméltóságának képviselője jelenlétében, az egész vármegye és Sopron sz. kir. város közönségének élénk érdeklődése mellett nyitott meg s október hó 3-ikáig bezárólag volt megismerhető.

Ezen mezőgazdasági kiállítás keretében mint V. főcsoport szerepelt az „Erdészet és Vadászat,” élvezve a vendégjogot, de egyuttal meghálálva ezt azzal, hogy jelentékeny mértékben hozzájárult a kiállítás díszének és sikerének emeléséhez.

Épen ezért mint szakunkat közelebbről érdeklő eseményről szükségesnek tartom, hogy arról a tekintetes szerkesztőség szives engedelmével néhány sorban megemlékezzem.

A szorosán vett erdészeti kiállításban Sopron sz. kir. város, a Grödel testvérek lakompaki, Berg Gusztáv báró kapuvári erdőbérlete és gr. Széchényi Dénes horpácsi uradalma vett részt.

Az itt bemutatott nyerstermények és fűrészárúk közül kiemelendők a Sopron sz. kir. város erdejéből származó szép növésű vörösfenyő-törzs, a tekintélyes méretű és kitűnő minőségű erdőfenyő, tölgy- és bükk-rönkök, valamint a szép tűzifaválasztékok is; nagyon szépek voltak a kapuvári uradalom által kiállított éger-, kőris- és kocsányostölgy-szelvények, melyek különösen a 3 fanemnek feltűnően jó növekvési viszonyait tették szemlélhetővé, a Hanság szélén elterülő erdők gazdag áradványtalajának termőerejéről tevéen tanubizonyságot. A lakompaki uradalom fűrészárui és félégyártmányai általános elismerésben részesültek most is, úgy, mint a múlt évi felső-pulyai kiállítás alkalmával. Ez a vármegye egyedüli nagyobb fafeldolgozó ipartelepe, a mely jutányos árak mellett mindig jó anyaggal szolgál az oda utalt közönségnek. A horpácsi uradalom szép nyár- és fűzfaronköket állított ki s egyuttal egy somogy megyei oláh cigány családot is szerepeltetett, melynek tagjai a kiállítás területén igen ügyesen, a közönség nagy érdeklődése mellett mutatták be a teknő- és faedény-készítést.

Sopron sz. kir. városának erdőhivatala bemutatta még a városi erdők üzemtervi munkáit egy igen szépen rajzolt gazdasági térképpel együtt; ezek a városi erdészeti pavillonban voltak elhelyezve s a város mintegy 10 ezer k. hold kiterjedésű erdőbirtokának gazdasági viszonyairól minden tekintetben tájékoztatást nyújtottak. Ezen pavillonban volt még kiállítva néhány vadásztrophea, mérőműszer és a városi erdők területén található fanemből összeállított gyűjtemény. Volt ezenkívül csemetekert is, melyben a tenyésztett fanemek 1 és több éves csemetéi, állandó gondozás mellett, a kiállítás végeig üdén megmaradtak. A felsoroltakon kívül még néhány soproni és vidéki bognármester állított ki itt árukat és félégyártmányokat, a melyek kifogástalan minőségüknél fogva szintén dicséretben részesültek.

Mindez izlésesen volt elrendezve, a mit a közönség sűrű látogatása s állandó érdeklődése által jutalmazott meg.

A vadászati alcsoportban több sopronvármegyei birtokos és vadász állított ki szép szarvas- és őzágancsokat, kitömött álla-

tokat, vadászati vonatkozású disziárgyakat, orvvadászoktól elkobzott fegyvereket és más vadpusztító eszközöket.

Ezen alcsoportban szerepelt a soproni állatvédő egyesület is szép gyűjteményes kiállításával, melyben különösen érdekesek és czélszerűek voltak a madarak fészkelését előmozdító, illetve védő szerkezetek, madáretetők és az erdei vadak téli etetését és gondozását feltüntető berendezések; mindezek igen tetszetős alakban kivitt, a természetet hiven utánzó mintákban voltak bemutatva s úgy a kiállítás látogatói közt általában, mint különösen a szakemberek közt élénk érdeklődést keltettek. Hova-tovább kevesebb az erdők, mezők dalos madara, miáltal tájaink nemesak poëzisen vesztettek, hanem a mindenféle káros rovar tulságos elszaporodása folytán jelentékeny gazdasági károkkal is sujtattak! Itt az ideje tehát, hogy hasznos vadjainkat és különösen madarainkat a lehető legnagyobb védelemben részesítsük. Ezt tűzte ki feladatául a soproni állatvédő egyesület, mely eddigi — még csak 2 éves — működésének már is szép eredményéről tehetett tanúságot. Ez az egyesület különben készséggel szolgál a szükséges utbaigazítással bárkinek s a madárvédelem körébe tartozó eszközöket olcsó áron áruba is bocsátja.

Rövid idő választja el a két gazdasági kiállítást, melyen már az erdészeti is szerepelt e vármegyében, de még is lehet haladást észlelni. Ugyanis a múlt évi felső-pulyai kiállításon, melyről szintén voltam bátor e lapokban megemlékezni, csak egy czég — a Grödel testvérek czége — állított ki erdészeti termékeket, illetve ez tette áldozatkészségével lehetővé azt, hogy a kiállításon az erdészeti is képviselve legyen; most már az erdészeti kiállításon heten, a vadászati részben, az állatvédő egyesülettel együtt, ugyanannyian szerepeltek, a mi a viszonyokat számbavéve, mindenesetre szép eredménynek mondható. Magasabb szakigényeket e kiállítás sem elégitett ki, de nem is lehetett ez czélja sem, hanem elérhető volt s eléretett az, hogy szélesebb rétegekben, különösen a földművelő nép körében érdeklődés keltessék az erdészeti ügyek iránt.

Sopron sz. kir. város és a vármegye területén összesen mintegy 110 ezer k. hold erdő van, a mi kereken a termőföld 20%-ának felel meg. Mindenesetre elég jelentékeny tényező tehát a vármegye erdőgazdasága is s kívánatos, hogy ezen elsősorban

mezőgazdasággal foglalkozó vármegyében, hol a mezőgazdaság belterjes voltáról és előrehaladottságáról most is szép alkalmunk volt meggyőződést szerezni, minden hasonló alkalommal szakunk is, fontosságához méltóan, szerepeljen. Arról, hogy önállóan rendezzen kiállítást itt az erdészet, sőt talán a legtöbb helyen, egyelőre le kell mondanunk, de épen ezért köszönettel kell mindig fogadnunk a rokon mezőgazdasági szak művelőinek szives készségét, mely alkalmat nyújt a mi termékeink és tudásunk bemutatására is.

Ratkovszky Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy új faiparág. Pfister József erdőmérnök, a ki már 1878-ban egy felmérési műszert feltalált és a Boucherie-féle telítési módnál a nyomó-szivattyút alkalmazta, évek óta azzal foglalkozott, hogy mi módon lehetne az eddig alkalmazott telítési eljárással a fát sikeresen festékekkel telíteni? Sok évi számtalan kísérletei végre sikerültek és eljárása a modern faiparban és különösen a butorgyártásnál korszakot alkotó.

Pfister József összeköttetésbe lépett két, jelentékeny tőkével rendelkező angollal, kikkel „Pfister Word Syndicats Ltd London“ czim alatt társaságot alapított találmányának kihasználása végett.

Az első — fákat festékekkel telítő — gyárat hivatalosan üzembe helyezték 1901. évi augusztus 28-án a Krassó-Szörény megyében lévő Marzsina község területén, a hasonnevű állomás melletti „Guttman J. fia“ -féle fűrésztelepen. Ezen czég előállítja és feldolgozza a már festékekkel telített fát 18 koronáért köbméterenként. A festékekkel való telítés költségét a fentemlített Syndicat viseli.

A telítés a Pfister által már régen tökéletesbitett Boucherie-féle módon történik, melylyel csakis gömbölyű, nyers és kéregben lévő fákat lehet telíteni kézi erővel hajtott nyomó-szivattyúval. Egy rönköt a szivattyú 15 perc alatt telít 130 különféle árnyalatu színben anilin, anthracit stb. festékekkel, 1—2 légköri nyomás mellett.

A fa a telítés és festés által tartósságban és tetszetős színben nyer, miáltal nagy mértékben fokozódik értéke és használhatósága. Pfister bükk-, gyertyán-, nyár-, nyír-, mogoró- és barkóczafát telít és fest; miáltal ezen különben csekély értékű fáknak értéke és használhatósága meglepően emelkedik. Pfister különben minden fanemet fog festéssel telíteni. Minden festék más más eljárást követel, mely eljárás Pfisternek titka. Azonkívül egyidejűleg sterilizálja is a fát úgy, hogy a forgácsok oly kemények és nehezek mint a cserepek. Ily sterilizált festett fákkal a leggyönyörűbb stylszerű parketteket lehet készíteni. Pfister továbbá késnyeleket, botokat stb, akar előállítani mindenféle színekben.

A fűrészelt vagy faragott fán is meglátszik mindenütt számtalan árnyalatban — a fa alkata szerint — a festésre használt szín; a keményebb részek világosabbak, a puhábbak sötétebbek. Az asztalos által csiszolt és fényezett fa gyönyörű színe sokféle meglepően szép árnyalatot mutat. Különösen szép volt a bemutatott barkóczafadeszka, melynek keményebb részei majdnem fehérek, többi részei pedig a piros- és rózsaszín sokféle árnyalatait mutatták.

A Syndicat egyelőre a Guttman J. és fia cég által előállított színes deszkákat Angliába, Amerikába, Canadába szállítja butorgyárosoknak; későbbben Európát is ellátja félégyártmányaival. Tervben van a drága külföldi színes fák kiszorítása: a sárgapiros Mahagony; a vérvörös Campéche; a fehér és barna Acajau; a barnapiros-violet Palissander; a sötétpiros és sárgabarna Fernambuk; a sárga Fize; a piros Santal a feketepiros Sapan hazai fanekekkel lesz pótolható.

Pfister Marzsinát különösen alkalmasnak találta, mert a fűrésztelep a vasut mellett van és a közelben levő erdőkben a telítésre kitünően megfelelő egyenes bükk, gyertyán és barkóczafák vannak.

A Guttman J. és fia cég kérvényt nyújtott be Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter urhoz, hogy a szükséges fát a közel lévő kinestári erdőkből méltányos áron engedélyezze, mi ezen hazai iparágak bevezetése és fejlesztése érdekében nagyon kívánatos volna.

Muhos István.

A hazai vasutak, gőzhajózási vállalatok és vasgyárak az 1900. évben összesen 11.773,546 K. értékű erdei terményt szereztek

be a belföldön. Evvel szemben külföldről csakis 125,577 K. értékű erdei termény származott (1·1⁰/o).

Erdei vasut Kassa város birtokán. Értesülésünk szerint Kassa város erdőbirtokán, a Csermely nevű völgyben mintegy 6 km. hosszú erdei pályát szándékozik építeni.

Az Erdészeti Zsebnaptár 1902. évi XXI. évfolyama megjelent. Ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 2 K., másoknak 3 K. Megrendelhető az egyesület titkári hivatala útján (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.)

Névmagyarosítás. *Holzapfel* Gyula m. k. erdész nevét *Hollós*-ra magyarosította. Éljen!

Halálozás. Pruzsinai *Pruzsinszky Károly* kir. erdőfelügyelő, az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagja Debreczenben meghalt. Temetése, melyen a földmivelésügyi ministerium erdőfelügyeleti osztályát Cserny Győző kir. alerdőfelügyelő képviselte, nagy részvét mellett folyt le. Béke hamvaira!

Faárak és faeladások. A bródi vagyonszűrésnek Vinkoveczen f. é. szeptember 9-én megtartott árverésén 26 erdőrészt bocsátott áruba 1.839,867 K. becsértékben. Az egyes erdőrészek becsértéke 7,300 és 174,521 K között ingadozott. Vevőre 14 részlet akadt, melynek becsértéke 980,322 K., megajánlott ára pedig 1.070,573 K. volt. E szerint 9⁰/o-kal kedvezőbb árak értek el. A vevők legnagyobb része horvátországi fakereskedő, van azonban köztük budapesti, bécsi, francia és német czég is.

A vinkovcei m. k. főerdőhivatal szept. 10-én tartott árverést 14 erdő-részre 2443—190,749 K., összesen 1.584,458 K. becsértékkal. Elkelt 8 részlet, melynek eladási ára 770,749 K., a 695,053 K. becsértékkal szemben. Többlet 11⁰/o.

Tótpelsőcz község erdejében 3085 m³ tölgy épület és műfa valamint 1210 ürm³ tölgy-, cser- és bükküzifa 39,500 K.-ért kelt el. A kikiáltási ár 29,564 K. 88 f. volt.

A péterváradai vagyonszűrés erdejéből szept. 25-én 7 részlet kerülti árverés alá. Elkelt 6 részlet, melynek becsértéke 338,049 K. volt. Az eladási ár 382,392 K. (+ 13⁰/o).

A volt határörvidéki beruházási alap erdeire szept. 26-án Zágrábban tartott árverés a következő eredménnyel járt: 12 tölgyfavágás közül csak 6 kelt el 9⁰/o-kal nagyobb áron, mint a becsérték. Ugyanakkor legnagyobbbrészt ugyanezen vágásokra vonatkozólag külön árverést tartott az u. n. fehér fára (kőris, szil, stb.) A 12 részlet közül 10 vevőre talált és 54⁰/o-kal (!) nagyobb áron mint a becsérték. (166,580 K. és 108,270 K.)

Telekkönyvi Mintatár. A Telekkönyvi tisztviselők Országos Egyesülete fölvívást bocsáj ki, hogy *Sági János* és *Vajda Adolf* által írt: „*Telekkönyvi Mintatár*“ című munkát rendeljék meg. A szakkörökben rég óhajtott munka a telekkönyvi bejegyzések egyöntetűségét célozza. A munka mellé 18 telekkönyvet csatolnak, a melyekben összpontosítják az összes előfordulható bejegyzéseket. A munkához végzés-, kérvény- és okiratmintákat csatoltak. A terjedelmes munka 7 K., a mi részletekben is kifizethető. A megrendeléseket az egyesülethez (Budapest, V., Alkotmány-utca, törvénykezési palota) kell intézni.

Sajtóhiba. Az E. L. f. é. IX. füzetének 964. oldalán az utolsó sorban 63 helyett 33 olvasandó.

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

Ő. cs. és ap. kir. felsége *Pfennigberger* József, Frigyes főherczeg ő fensége erdőmesterének hű és buzgó szolgálatai elismerésüül a Ferencz Józsefrend lovagkeresztjét adományozta.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister előléptette:

A) a magyarországi kincstári erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában 1901. évi július hó 1-ével a IX. fizetési osztály 2. fokozatába a következő főerdészeket: *Lonkay* Antalt, *Debreczy* Ödönt, *Kováts* Bélát, *Hubert* Aladárt, *Preiszner* Nándort, *Gabnay* Ferenczet, *Lehoczky* Aladárt, *Linszky* Károlyt, *Székely* Istvánt, *Gründl* Gyulát, *Kaufmann* Bélát, *Kendefi* Emilt, *Gréger* Gézát, *Kovács* Aladárt, *Payer* Sándort, *Fekete* Jánost, *Balaton* Antalt, *Pálka* Gyulát, *Schlachta* Lászlót, *Lánczi* Antalt és *Follág* Gézát;

a X. fizetési osztály 1. fokozatába a következő erdészeket: *Nyul* Sándort, *Várjon* Gézát, *Szvetelszky* Gézát, *Günther* Józsefet, *Tompa* Ferenczet, *Biró* Lajost, *Bedő* Lajost, *Lányi* Ernőt, *Aschner* Vilmost, *Illés* Vidort, *Ambrus* Lajost, id. *Belházy* Gyulát, *Konok* Tamást, *Mikolás* Vinczét, *Furherr* Jánost, *Dohnányi* Pált, *Saenger* Nándort, *Ambrus* Gyulát, *Bészler* Kálmánt, *Greguss* Aladárt, ifj. *Belházy* Gyulát, *Muránszky* Kálmánt, *Ladányi* Frigyes, *Gura* Károlyt, *Barsy* Richárdot, *Krauze* Károlyt, *Szepesi* Gusztávot, *Medveczky* Ernőt, *Hoffmann* Brunót, *Vaitzik* Emilt, *Basa* Lajost és *Bohunitzky* Endrét;

a X. fizetési osztály 2. fokozatába a következő erdészeket: *Egyed* Miklóst, *Kolbenhayer* Józsefet, *Kolossy* Imrét, *Szabó* Ignácot, *Batta* Ferenczet, *Bögözy* Antalt, *Ressel* Istvánt, *Dezsényi* Jenőt, *Hajdú* Dezsőt, *Heim* Jánost, *Vaitzik* Edét, *Szelezscky* Jánost, *Buhesku* Ferenczet, *Tomasovszky* Imrét, *Sebők* Ernőt, *Seenger* Lajost, *Térfi* Bélát, *Iszapi* Gyulát, *Palkó* Antalt, *Ziegler* Mihályt, *Erősdí* Bálintot, *Huszár* Kornélt, *Pásztor* Sándort és *Schlosser* Istvánt;

B) a horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában a VIII. fizetési osztály 1. fokozatába *Kolár* János kir. erdő-

mestert; a VIII. fizetésiosztály 2. fokozatába *Bokor* Róbert kir. erdőmestert, mindkettőt 1901. évi október hó 1-vel; továbbá 1901. évi július hó 1-vel a X. fizetési osztály 1. fokozatába a következő erdészeket: *Nyitrai Ottót*, *Neveczky* Miklóst, *Barkoczay* Ferenczet, *Kmetónyi* Emilt, *Hajdu* Rezsőt, *Boór* Károlyt, *Schusztar* Rezsőt, *Bogsch* Árpádot;

a X. fizetési osztály 2. fokozatába *Kacsanovszky* József, *Urbánszky* István, *Melcsiczky* Pál és *Steller* Ede kir. erdészeket;

a XI. fizetési osztály 1. fokozatába 1900. év április hó 1-től *Ott* Károly kir. erdészjelöltet.

A m. kir. földmivelésügyi minister kinevezte ideiglenes minőségű erdőgyakornokokká a következő végzett erdészeti akadémiái hallgatókat:

1. A magyarországi kincstári erdők kezelésénél rendszeresített erdőgyakornokok létszámába: *Zügn* Nándort a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz, *Schmid* Ernőt a lugosi erdőhivatalhoz.

2. A horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésénél rendszeresített erdőgyakornokok létszámába: *Korbély* Samut a vinkovezei főerdőhivatalhoz és *Stojanovics* Illést az otocsácsi erdőhivatalhoz.

A m. kir. földmivelésügyi minister *Fekete* Zoltán m. kir. erdészjelöltet a selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémiához az erdőrendezéstani tanszék mellé tanársegéddé nevezte ki.

Egyesületi hirdetések.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadmányokból az egyesületi tagok csak egy példányt szerezhetnek meg a megállapított kedvezményes áron, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az **Országos Erdészeti Egyesületnél** (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

„Az erdőőr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ Irta: Bedő Albert. VII. kiadás, 1896. Erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyénekné részére. Ára 6 K.; 55 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

„Az erdőrendezéstan kézikönyve.“ Irta: bölesházai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

„Erdészeti növénytan.“ Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet Általános növénytan. Ára tagoknak 5 K. 60 fill., nem tagoknak 8 K.; teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem-tagoknak 18 K.

„Erdői facsemeték nevelése.“ Irta: Tomesányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetik.

„Erdészeti Építéstan.“ Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középités-tan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, Vasút- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

„Magyar Erdészeti Oklevéltár.“ Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

„Erdészeti Rendeleték Tára.“ 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.)

Az 1890. (X.) évfolyam teljesen elfogyott.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1892. (XII.) évfolyam teljesen elfogyott.

Az 1893—94, (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K., 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1899. (XIX.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1900. (XX.) évfolyam ára tagoknak 60 f., nem tagoknak 1 K. 20 f.

Az Erdészeti Rendeleték Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

Tangens-Táblázatok. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K. nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

„A legelőerdők.“ Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K. 40 fill.; 55 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

„A selmeczbányai m. k. erdőakadémia története és ismertetője.“ Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatónak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán) is. Az Orsz. Erd. Egyesület a megrendelésnek csak akkor tehet eleget, ha a t. megrendelők a könyv árával egyidejűleg 55 fill. postaköltséget is beküldenek, a mikor a könyv bérmentve, ajánlva adatik postára.

Az Erdészeti Zsebnaptár 1902. évi (XXI.) évfolyama megjelent. Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3 K.

„Ő felsége nagy finenyomatu arczképe.“ Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

„Erdészeti induló” és „Nemes szív-keringő” zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára az indulónak 1 K., a keringőnek 2 K. Az eladásból befolyó összeg az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordítatik.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél továbbá megrendelhetők a következő népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

„Az erdei vetésről és ültetésről.”

„A vágásra érett erdő kihasználása.”

„Az erdők felújítása, kapcsolatosan azok rendszeres kihasználásával.”

„Az erdők berendezése.”

Valamennyit Fekete Lajos írta. Egy-egy füzet ára 2 K.

Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Irta Fekete Lajos. Ára 4. K.

„A vadászati ismeretek kézikönyve.” Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.

A szerzőknél rendelhető meg:

„Erdőmíveléstan.” Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 10 K.

„A tölgy és tenyésztése.” Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára tagoknak 4 K., nem tagoknak 6 K.

„Erdőértékszámítástan.” II. kiad. Irta Fekete Lajos (Selmezbánya) Ára 6 K.

„Erdészeti nyereségszámítástan.” Irta Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 4 korona.

„A száraló erdők berendezése” Irta Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 1 K. 20 f.

„Erdőbecsléstan.” II. kiad. Irta: Soltz Gyula és Fekete Lajos. (Kapható Fekete Lajos m. k. főerdőtanácsosnál Selmezbányán.) Ára 8 K.

„A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.” Irta: Márton Sándor. Ára tagoknak 4 K. 80 fill., nem tagoknak 6 K.

Egyébült megrendelhető magyar erdészeti művek:

„A magyar állam erdősegeinek gazdasági és kereskedelmi leírása.” Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmívelésügyi m. kir. ministerium. 1896.

„Az erdőhasználaton kézikönyve.” Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)

„Általános földméréstan.” Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbányán.) Ára 9 K.

„Erdővédelemtan.” Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

„Erdészeti talajtan.” Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

„A mezőség kopárainak befásítása.” Irta: Fekete Lajos. (Stein János könyvkeresk. Kolozsvárt.) Ára 2 K.

„Beszélgetések az új erdőtörvényről.” Irta: Fekete Lajos. (Kapható ugyanott.) Ára 40 fill.

„Az erdőtörvény magyarázata.” Irta: dr. Klekner Alajos. Franklin-társulat. Ára 4 K.

„Az erdőtörvény magyarázata.” Irta: ifj. Sárossy-Kapeller Ferencz. Budapest, Weissmann testvérek. Ára 4 K.

„Erdészeti segédtablák.” Megrendelhető a földmívelésügyi min. erdőszámvevőségénél Budapesten. Ára 8 K.

„Termési tablák.” 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herczeg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

„Magyarország faipara és fakereskedelme.” Irta: Engel Sándor. 1882. Grill K. könyvkeresk. Budapest.

A „Wagner Károly alapítvány“ javára elárusítandó könyvek.

Roxer Vilmos nyug. erdészeti felügyelő több mint félszázados erdőgazdasági tevékenység után nyugalomba vonulván, szakkönyvtárát hálára kötelező módon az Országos Erdészeti Egyesületnek engedte át azzal a czéllal, hogy az a Wagner Károly alapítvány javára áruba bocsáttassék.

Alábbiakban tehát közöljük azon könyvek jegyzékét, melyek az egyesület könyvtára részére megváltandó műveken kívül mérsékelt áron eladásra kerülnek s kérjük a tisztelt szaktársakat, hogy tekintettel a jótékony czélra, az egész gyűjteményre vagy egyes művekre vonatkozó megrendelésükkel az *Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalához* (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz. fordulni sziveskedjenek.

	Kor.
<i>S. Stampfer</i> : Logarithmisch-trigonometrische Tafeln 1846.	1.—
<i>dr. F. Knapp</i> : Lehrbuch der chemischen Technologie 1844.	1.—
<i>G. Ludwig Hartig</i> : Grundsätze der Forstdirection 1813.	2.—
— Anweisung zur Holzzucht für Förster 1800.	1.—
<i>dr. Moritz Balthazar Borkhausen</i> : Theoretisch-praktisches Handbuch der Forstbotanik und Forsttechnologie 1800.	2.—
<i>Carl Julius Perleb</i> : Lehrbuch der Naturgeschichte des Pflanzenreichs 1826.	2.—
<i>dr. Johann Matthäus Bechstein</i> : Forstbotanik oder vollständige Naturgeschichte der deutschen Holzgewächse und einiger fremden zur Selbstbelehrung für Oberförster, Förster und Forstgehülfen. 1821.	3.—
<i>Ernst Ludwig Schubarth</i> : Elemente der techn. Chemie I. Band I. Abth. 1835.	5.—
— Elemente der technischen Chemie I. Band II. Abth. 1835.	5.—
— Kupfertafeln zur Elemente der tech. Chemie I. Band 1835.	5.—
<i>Georg Winkler</i> : Lehrbuch der Geometrie I. Abtheilung 1829.	2.50
— Lehrbuch der Geometrie (II. Abtheilung 1824. 1.— 1829.)	2.50
— Lehrbuch der Mathematik 1821.	2.—
— Lehrbuch der Rechenkunst und Algebra 1823.	1.50
— Waldwerthschätzung I. Abtheilung 1835.	1.—
<i>dr. Benjamin Scholz</i> : Anfangsgründe der Physik 1816.	1.—
<i>M. kir. Pénzügyminiszterium</i> : Erdészeti segédtablák métermértékre 1875.	3.—
<i>Divald Adolf és Wagner Károly</i> : Erdészeti segédtablák 1864. (2 péld.) à	1.—
<i>dr. Andreas Baumgartner</i> und <i>dr. Andreas von Ettingshausen</i> : Die Naturlehre nach ihrem gegenwärtigen Zustande 1842.	5.—
— Tafeln hiezu 1842.	5.—
— Naturlehre II. Theil von den unwägbaren Stoffen.	5.—
<i>Ottó Ladislaus Müller</i> : Beiträge zur Kenntniss der Entwicklungsgeschichte und Verbreitung der Lenticellen 1877. (2 pld.) à20
<i>Erdészeti Rendeletek Tára</i> : 1880—1883. évfolyam	8.—
<i>Méhészeti Lapok</i> : 1881. évfolyam 1 száma10

<i>Méhészeti Lapok</i> : 1882—1884 évfolyam á	1.—
— 1885. évfolyam (7. szám hiányzik)...	—,50
— 1886—1888. évfolyam á	1.—
<i>Méhész Naptár</i> : 1883 és 1884 évfolyam á	—,20
<i>Franz Höss</i> : Pflanzen-Physiologie 1883.	1.—
<i>Max. Rob. Pressler</i> : Forstz. wachskunde 1868.	1.—
<i>dr. J. T. C. Ratzeburg</i> : Die Waldverderber 1842.	3.—
<i>Centralblatt für das gesammte Forstwesen</i> : 1882. és 1883. évi I. füzet á	—,20
<i>Hieronimus Ullrich</i> : Verhandlungen des Forstvereins der oesterr. Alpenländer 1853.	1.—
<i>Heinrich Cotta</i> : Entwurf einer Anweisung zur Waldwerthberechnung (kézirat) 1818.	2.—
<i>Julius von Kováts</i> : Erster Bericht der geologischen Gesellschaft für Ungarn 1852.	0.50
<i>Eduard Ludwig</i> : Anleitung zur Erziehung eines jungen Hühnerhundes	0.50
<i>Carl L. v. Lütrow</i> : Vergleichung der Maasse, Gewichte, Münzen 1844.	0.50
<i>Josef Sayne</i> : Unterricht über die schädlichen, u. nützlichen Schwämme 1830.	—,50
? Forstliche Staatswissenschaft 1837.	1.—
<i>Fekete Lajos</i> : Az erdei vetésről és ültetésről 1893.	2.—
— Az erdők felujtása 1899.	2.—
— A vágásra érett erdő kihasználása 1898.	2.—
— Az erdők berendezése 1898.	2.—
<i>Illés Nándor</i> : Az akáczipaiztetű kérdése Magyarországon 1896.	2.—
<i>Adriányi</i> : Civilbaukunde (kézirat)	2.—
<i>Erdészeti Lapok</i> : 1861., 63—66., 68—70., 72—900. évfolyamok. Az 1874-ig terjedő évfolyamok ára egyenkint 4 K., a többié	8.—

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

1901. évi szeptember hóban.

A rövidítések magyarázata

at. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; k. a. = készpénz alapítvány
WKA. = Wagner Károly alapítvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BA. = Bedő Albert
alapítvány; E. a. = Erzsébet királyné alapítvány; t. ny. a. = titkári nyugdíjalap; td. = tag-
sági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; kid. = kedvezményes lapdíj; pk. = postaköltség;
Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; ab. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel;
EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetel; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti
Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ÓFa. = Ó Felsége fénynyomata
arcsképe; Eos = Erdei facsemeték nevelése; Evü. = Fekete Lajos. Az erdei vetésről és
ültetéséről; Eáh. = Az erdők ápolásáról és használatáról; Eb. = Az erdők berendezése; Ek. =
A vágásra érett erdők kihasználása; Ef. = Az erdők felújítása; Eht. = Erdőhasználatlan;
ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ek. = Értékpapírok kamatai; N. Nvt. = Népszerű nő-
vénytan; Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők”; M. L. = Márton Sándor;
A legelő erdők berendezése stb.; EOT. = Magyar Erdészeti Oklevéltár; Éép. I. 1. = Erdészeti
építéstan I. rész (középítéstan) I. kötet; Éép. I. 2. = Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.; Éép. II. =
Erdészeti építéstan II. rész (Ut, vasút- és hidépítéstan.) Vik. = Vadászati ismeretek kézikönyve.

Befizetések K.	Befizetések K.
Allender Frigyes Éép. I/1 11.20	<u>Áttétel 390.17</u>
Éép. I/2 11.20 pk. —.12 22.52	Hirspeck Ágoston Nvt. II.12
Bund Károly t. ny. a. 42.—,	Éép. I., 11.20 ... 23.20
előleg 34.— ... 76.—	Joerges A. özv. s fia Nvt. ... 90.12
Barsy Richárd td. ... 18.—	Körmöczbánya város hd. ... 13.95
Breckner József td. ... 4.—	Kuzma Gyula n. Morvay Gy.
Bazin város hd. ... 9.35	örök. helyett ak. ... 12.—
Buchalla Samu td. ... 16.—	Körös László (ohaba-bisztrai) td. 16.—
Özv. Böhm Ferenczné ak. ... 10.—	Littauer Miksa lb. ... 57.—
Csipkay József att. ... 20.—	Lohr Antal td. ... 16.—
Drottletff Rudolf ld. ... 25.52	Lohr Antal pk. ... —.36
Dufek Pál td. 16.— pk. —.36 16.36	Leitner Gusztáv npt. ... 3.20
Eltzenbaum Róbert hd. ... 3.55	Leterma Miklós npt. ... 3.45
Figura József td. ... 16.—	Lenhart Vilmos hd. ... 5.15
Földmivelésügyi minister hd. 54.72	Mosse Rudolf hd. ... 24.—
Földmivelésügyi minister ... 26.56	Modor város td. ... 16.—
Felső-Metenzéf bányaváros td. 16.—	Neuhöfer és fia hd. ... 21.—
Frost Erich hd. ... 23.54	Nyitramegyei főpénztár ... 9.95
Grill Károly npt. ... 3.—	Nagy Vince td. ... 16.—
Gyöngyös város pénztára hd. 13.05	Omischl Mih. td. 16.— pk. —.36 16.36
Gödöllői m. kir. erdőhiv. WKA. 16.—	
<u>Átvitel 390.17</u>	<u>Átvitel 733.91</u>

Befizetések K.	
Áttétel 1736.28	
Saághy Lajos td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Schwabick Ferencz td. 16.—	
pk. —.36	16.36
Szvoboda Mihály td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Spissák Gyula td. 16.— pk. —.36	16.36
Sóltz Gyula td. 16.— pk. —.35	16.35
Szelindeki ág, egyh. hd.	13.15
Segeresán Vazul td. 48.— perk.	
10.40	58.40
Seyfried Károly Eép. I/1 11.20	
Eép. I/2 11.20	22.40
Szűcs Elemér td. 16.— pk. —.36	16.36
Tordony Gusztáv td.	8.—
Tatarek Rezső td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Terényi Sándor td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Thék Endre td. 16.— pk. —.17	16.17
Tirts Rezső td. 16.— pk. —.36	16.36
Teschler János td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Tomka Jenő td. 16.— pk. —.36	16.36
Török Gábor td. 32.— pk. —.36	32.36
Török Sándor td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Tribus Gusztáv td. 16.—	16.—
Tausch Rezső td. 16.— pk. —.36	16.36
Teltsch László td. 16.— pk. —.36	16.36
Teltsch Kornél td. 16.— pk.	
— .34	16.34
Tonházy Gyula td. 16.— pk.	
— .17	16.17
Tordony Emil td.	20.—
Tóth Ferencz td. 16.— pk. —.36	16.36
Trauer Gyula td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Teleky Arvéd gróf td. 16.—	
pk. —.36	16.36

Átvitel 2233.38

Befizetések K	
Áttétel 2233.38	
Trsztyánszky László td. 16.—	
pk. —.36	16.36
Teutschländer József td.	16.36
Udvardy József td. 16.— pk. —.36	16.36
Vajda Ákos td. 16.— pk. —.36	16.36
Vécsey József báró td. 16.—	
pk. —.36	16.36
Vigh József td.	16.—
Vrtyik György ld.	8.—
Velics János td.	16.—
Vermes Victor td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Weissmayer Oszkár td. 16.—	
pk. —.36	16.36
Weszely Alajos td. 8.— pk. —.36	8.36
Winkler Ferencz td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Wellibil Károly td. 16.— pk.	
— .35	16.35
Wittich Lajos td. 16.— pk. —.36	16.36
Weidmann József td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Zachár Jakab td.	16.—
Zachár Gyula td. 16.— pk. —.35	16.35
Zathureczky Gyula td. 6.— pk.	
— .36	6.36
Zimmerman Gusztáv td. 10.—	
pk. —.36	10.36
Zirin György td.	8.—
Zólomy Imre td. 16.— pk.	
— .36	16.36
Zikmundovszky Nándor td. 16.—	
pk. —.36	16.36
Zbinyovszky Lajos td. 16.—	
pk. —.36	16.36

szept. hóban befolyt 2567.84
január—aug. havi bevétel 74426.79

Összesen 76994.63

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1901. évi X. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként nyolczvan (80) fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként negyven (40) fillér számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Külön melléletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltenek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgesvonalzókkal, mérőszalagokat, faátlatókat, rajzeszközöket, területmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmérési műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve. Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Mindenféle műszerből készletet tart. (1.)

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva.

Szarvasagancsok koponyával és hullatottak, öz és dámvad agancsok és hullatottak nagyobb mennyiségben megvételre keresetnek. Ugyisintén szarvasfogak és vadkanagyarak. Átvétel esetleg a helyszinén. Ajánlatok az ár megnevezésével „D. H. 485.“ alatt Rudolf Mosse Dresden kéretnek. (2. VI. 6.)

Tölgymakk-ot

nemkülönben minden-
féle **erdészeti fa-**
cserje- és gyü-
mölcsmagot ajánl
a

Magyar magpergető-gyár

Faragó Béla Zala-Egerszegen; minden kiállításon kitüntetve,
legutóbb (3. IV. 3.)

Párisi világiállításon ezüst éremmel. — Árjegyzék kívánatra.

Erős, hordódongahasításra alkalmas

bükkfát

nagy mennyiségben megvételre keres =

ERICH FROST, Breslau V.

fanagykereskedése.

(5. III. 2.)

Eladó mérő-műszerek. Magántulajdonomat képező, következő mérő-műszereket s tárgyakat igen olcsón azonnal eladom: 1. erdei boussola, hegyi diopterrel is ellátva, teljes felszereléssel; 2. Kraft-féle mérőasztal, 2 tábla és állvánnyal; 3. ehhez nagy távesőves vonalzó, 2-féle mérezevel s libellával; 4. egy réz nagy vonalzó, 2-féle mérezevel; 5. egy 10 m. mérőszalag; 6. egy 24 cm. hosszú réz-libella; 7. patent nullkörző; 8. patent pontozó körző hat váltózatossal; 9. kat. méreze 2-féle mérezevel; 10. teljes rajzeszköz 14 darabbal s felező körzővel; 11. magasságmérő, hőmérő s kis boussolával.

Ezen tárgyak egy része még egész uj. Szives megkeresések Craus Géza m. kir. erdészhez kéretnek Nagy-Sinkre. Erdély.

(6. III. 2.)

Slavoniai-vető tölgymakkot. Időkoránti megrendelésnél az őszi és tavaszi idényhez a *slavoniai erdőség világhírű vinkovcei erdőterületéről* előnyösen szállítok. *Az elsőrendű valódi slavoniai vetőtölgymakk* termőképességeért jótállok. *Fürtösmakkot*, valamint takarmánymakkot olcsón beszerzek. *Spitzer Jakab, Vinkovce.* (Slavonia.) (4. IV. 2.)

Pályázati hirdetés. A gróf Károlyi Alajos-féle hitbizományi erdődi uradalomnál két erdészgyakornoki állás betöltésére évi egyezer korona készpénzfizetéssel, szabad tüzelés és természetbeni lakással, pályázat hirdettetik. Az egyik állásnál a német nyelv bírása megkívántatik.

Pályázók a fenti két állás elnyerése végett sajátkezüleg írott kérvényüket, akadémiai záradékolt indexüket és erdészeti szolgálatra való alkalmazhatóságukat igazoló orvosi bizonyítványukat, a fenti uradalom erdőhivatalához f. évi november hó 1-ig nyújtásuk be. K.-Erdőd, Szatmármegye, 1901. szept. 1-én. *Uradalmi erdőhivatal.* (7.)

Tölgyfa-árverési hirdetés. 8231/1901. sz. — Segesd község erdejében az A) üzemosztály Tauns-Wiese és Schamet nevű erdőrészekben 1187 tölgytörzs, melyeknek mellmagasságban átlagos átmérője 42,5 ctm.; a B) üzemosztályban „Radwiggrund“ nevű erdőrészben pedig 1424 darab, melynek mellmagasságban átlagos átmérője 41 ctm. Az összes 2611 tölgytörzs köbtartalma 2883 tömör köbméter, ennek becsértéke 13,263 korona.

A fentebb jelzett 2611 tölgytörzs 2883 tömör köbméter tartalommal folyó évi *október hó 19-én* Segesd község irodai helyiségében 13,263 korona kikiáltási ár mellett a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverésen el fog adatni.

Árverezők az árverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben óvadékként letenni.

Az árverési feltételek a községi irodában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. Segesvártt, 1902. évi szeptember hó 18-án. *A keresdi járás főszolgabírája.* (8.)

Kocsános és kocsántalan vető-tölgy és csermakkot, ugy-
szintén mindennemű erdei tű- és lomblevelű magvait ajánlja
az őszi vetések beálltával az

Első Magyar Magpergető Intézet és erdészeti magkereskedés
Leitner János utóda

Kirnbauer József, Körmend. (9. II. 1.)

Főerdézszi állás. A gróf Forgách-féle vilkei (Nógrádmegye) uradalomban 2000 korona készpénz, megfelelő lakás és iroda, lótartási átalány és egyéb illetményekkel javadalmazott főerdézszi állás azonnal betöltendő. Oly magyar állampolgár pályázhat, ki az erdészeti államvizsgát jó sikerrel letette. Nyugdíj ez idő szerint nem biztosítható. A kérvények, melyek a tanulmányokról és a pályázó eddigi alkalmaztatásai felől szóló bizonyítványok hiteles másolatával szerelendők fel, mielőbb dr. Szilágyi Arthur Károly, uradalmi jogtanácsoshoz küldendők be, a ki a közelebbi feltételeket irodájában (Budapest, IV. ker., Váci-utca 36. sz.) a délutáni hivatalos órák alatt (3—6) közölni fogja. (10.)

Faeladási hirdetmény. 78159/1901. sz. — A lippai m. kir. főerdőhivatal irodájában 1901. évi *október hó 28-án d. e. 10 órakor* a valemárei erdőgondnokság pozsegai, bulzai 1900—1909. évi 1279·556 holdas vágásaiban főtön álló tölgy-, cser- és bükkfa-készleteknek eladása iránt zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 245,973 kor. és 10 fillér, bánatpénz 24,600 kor.

Bővebb felvilágosítással a lippai m. kir. erdőhivatal és a valemárei m. kir. erdőgondnokság szolgál. Budapest, 1901. évi szeptember hó. *M. kir. földművelésügyi minister.* (11.)

Tölgyfa-eladás. A segesvári evang. egyház tulajdonát képező erdő „B” üzemosztályából *f. évi október 23-án délelőtt 10 órakor* 8566 drb tölgyfa főtön zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Az összes fatömeg, mely a magas m. kir. földművelésügyi ministerium 29,052. 1/3. b. sz. jóváhagyása folytán eladásra kerül, 14,725 m³-re és pedig 8062 m³ haszonzára és 6663 m³ tűzifára becsültetett. Kikiáltási ár 87,008 korona 40 fillér. Az összes fatömeg kihasználása 3 évben egyenlő részletekben foganatosítandó.

Versenyző köteles az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, állami, vagy az osztrák-magyar banknál elzálogosítható értékpapirban, vagy pedig a segesvári „Gewerbe-, Spar- & Vorschussverein“, avagy a segesvári „Spar- & Hypotheken-Creditverein“ betéti könyvecskéiben bánatpénz gyanánt letenni.

Az ajánlat, mely a szóbeli árverés megkezdéséig az alulirt bizottságnál beadható, 1 koronás bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátandó, azonkívül tartalmaznia kell az ajánlatot tevőnek azon nyilatkozatát, hogy az eladás feltételeit ismeri és azoknak magát teljesen aláveti.

Az eladás közelebbi feltételei az alulirotnál — ki kívánatra az eladásra szánt tölgyállabokat is meg fogja mutatni — betekintethők.

Megjegyeztetik még, hogy a tölgyesek közvetlen a segesvári m. kir. vasuti állomás mellett fekszenek.

Az árverezés az ipartestület új székházának társalgó helyiségében (I. emelet) fog megtartatni. Segesvár, 1901. szeptember hó 23-án. *Az erdőkezelési bizottság: Zikeli János.* (12.)

Erdészsegédi állást keres 5 reált és a morva-fehértemplomi szakiskola egy évi kurzusát végzett egyén. Boszniában is vállalt állást. Czim a kiadóhivatalban. (13.)

Faeladási hirdetés. 2880/1901. sz. — A hosszufalusi m. kir. járási erdőgondnokság területéhez tartozó Türkös község folyó évi *október hó 27-én* d. e. 9 órakor zárt írásbeli versenytárgyalással összekötött szóbeli árverezés útján eladja az alább jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterv szerint kihasználandó fahozamokat.

1. A B. ü. o. III. tag (Mélyvölgy és Kétágpaták) 46, 47, 54—60 osztagokkan levő 15,400 m³ jegenyefenyő, 14,600 m³ luczfenyő és 5700 m³ bükk rendkívüli fahozamokat.

2. Ugyancsak a B. ü. o. IV. tag 88a—89. és 95. osztágaiban (Mozsárpaták) levő 7000 m³ jegenyefenyő és 22,300 m³ luczfenyő rendes fahozamot.

Az 1. és 2. pont alatti fatömegekre külön-külön is tehető ajánlat; megjegyeztetik azonban, hogy egyik a másik nélkül nem adatik el.

Az eladás alá kerülő területekhez jelenleg is használatban levő erdei utak vezetnek, melyeknek hossza 6, illetve 12 km., a községtől számítva.

Árverezni óhajtok zárt írásbeli ajánlatukat 10% bánatpénzzel ellátva (u. p. Türkös) Bedő Béla h. községi jegyző kezéhez nyújtják be folyó évi október hó 27-ik napján d. e 8. óráig, annak kijelentésével, hogy a részletes feltételeket ismerik. A zárt ajánlatok beérkezése után szóbeli árverezés kezdődik, melynek végeztével a zárt ajánlatok felbontatnak és a már összehívott képviselőtestület határoz az ajánlatok felett.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Bővebb felvilágosítás nyerhető a községi előljáróságnál és a hosszufalusi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a hol a részletes árverezési és szerződési feltételek is betekintheők. Türkös (Brassó-megye), 1901. szeptember hó 22-én. *A községi előljáróság.* (14.)

Feladasi hirdmény. 2869/1901. sz. — Sebeshely község eladja a „Gansiora“ nevü községi erdőben termelhető 1800 m³ mü- és 6900 m³ tűzifamennyiséget Sebeshely község irodájában 1901. évi október hó 27-én d. u. 3 órakor tartandó nyilvános árverezés utján.

Kikiáltási ár 6360 korona.

Bánatpénz 636 korona.

Zárt ajánlatok a szóbeli árverezés megkezdéséig elfogadtatnak.

A közelebbi feltételek az alulírottnál a rendes hivatalos órákban megtekintheők. Szászsebes, 1901. szeptember 26-án. *A járási főszolgabíró.* (15.)

Pályázati hirdetés. 107/1901. sz. — Bács-Bodrogh vármegyében Alsó-Kovil és Prigl-Szt.-Iván székhelyekkel két másodosztályu erdőőri állás töltendő be. Az alsókovili őrzjárás kerületéhez tartoznak: Csurogh község, a kovili gör. kel. zárda és Káty község 566. kat. hold, a prigl-szt.-iváni őrzjárás kerületéhez pedig a prigl-szt.-iváni volt urbéresek és Apatin község 401 kataszt. hold állami kezelés alatt álló erdei. Javadalmazás: évi 700 (hétszáz) korona bér és 60 (hatvan) kor. lakáspénz. Az erdőőri állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt erdőőri szakvizsga letételét, eddigi szolgálatukat, ép, és erős testalkatukat, ez utóbbit, különösen pedig jó látó, halló és beszélőképességüket, törvényhatósági főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket, továbbá erkölcsi magaviseletüket, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását és egyéb nyelvismereleteiket igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényeiket folyó évi november hó 15-ig hozzám nyujtsák be. Kelt Zomborban, a közigazgatási erdészeti bizottságának 1901. évi szeptember hó 21-én tartott üléséből, *Karácson*, s. k., alispán, mint az erd. albizottság elnöke. (16)

Hirdetés kötélzállításra. 5068/1901. — Az alulírott erdőigazgatóság 1902—1904. évi kötélzállításának biztosítása céljából f. évi október hó 28-án d. e. 11 órakor az erdőigazgatóságnál zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy szabályszerű ajánlatokat, a melyekben a száraz és kátrányozott kötelekért kilogrammonként kívánt ár külön-külön számokkal és betűkkel kiirandó, kettőezernégyszáz (2400) korona bánatpénzzel felszerelve és a szállíttatni kívánt kötélmintáikat 30 cm. hosszúságban külön csomagban, ezen erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

A versenytárgyalási feltételek az alulírott erdőigazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. *Máramaros-Szigeti kir. erdőigazgatóság.* (17)

Árverési hirdetemény. A lábatlani volt urbéresek erdejének „Berseki dülő“ nevü erdőrészében ujonnan nyitandó czementkőbánya 1901. évi október 27-én nyilvános szóbeli árverésen az árverés napjától számítandó 3 egymásutáni következő évre bérbe adatik.

Kikiáltási ár 40 (negyven) korona biztosíték czimén bérlő az árverésen kiárverelt 3 évi bérösszeget tartozik előre lefizetni a közbirtokosság pénztárába.

Írásbeli ajánlatok, valamint utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési főtételek Lábatlanon az Egyesült téglá- és cementgyár r.-t. irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Lábatlan, 1901. évi szept. 26. *Spalding Guidó*, s. k. elnök. (18)

Pályázat. 8322/1901. eln. sz. — A bustyaházai m. k. erdőhivatal mellé rendelt erdőszámvevősegnél kinevezés folytán betöltendő vagy áthelyezés esetén bárhol megüresedő s a XI. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába sorozott egyezer (1000) korona fizetéssel és törvényszerü lakpénzzel javadalmazott számtiszti állásra ezzel pályázat hirdetik.

A pályázók kérvényükben hiteles okmányokkal kimutatni tartoznak:

1. Családi és utónevüket, honosságukat, életkorukat, családi állapotukat.
2. Előéletüket megszakítás nélkül.
3. Nyelv- és szakismereteiket.
4. Erkölesi magaviseletüket.
5. Egészségi állapotukat és hadkötelezettségi viszonyukat és végre:
6. Az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-a szerint a főgymnasium vagy főreáltanodai tanulmányok vagy ezen közép tanodákkal egyenrangu tanintézetnek bevégzését és az érettségi vizsgának, valamint az államszámviteltani vizsga letételét, továbbá a számvevőségi szolgálatban és fogalmazásban esetleges gyakorlati jártasságot.

Oly pályázók, kik a selmeczi erdészeti akadémiát elvégezték előnyökben részesülnek és ha erdészeti oklevéllel is bírnak, a fent kitett javadalmazásokon kívül tényleges szolgálatuk tartama alatt

nyugdíjba be nem számítható évi 400 K. szaktanulmányi pótlékot kapnak.

Hozzám czimzendő és a fentiek szerint felszerelt kérvények állami szolgálatban állóktól előljáróságuk utján, azoktól pedig, kik állami szolgálatban nem állanak azon törvényhatóság főispánja (főpolgármestere) utján, kiknek működési területén laknak, folyó évi október hó végéig terjesztendők fel. Kelt Budapesten, 1901 évi szeptember hó 27-én. M. kir. földmivelésügyi minister. (19)

Tölgyfa árverési hirdetmény. 8362/1901. sz. — Apold község erdejének B. üzemosztályában az 1898—1900. évi rendes vágás-területén a „Sonnseite“ nevű részletben 2000 darab tölgyfa átlagos mellmagasságban 48 ctm. átmérővel 3650 tm³ tartalommal 19714 korona becs és kikiáltási ár mellett, folyó évi november hó 9-én reggeli 10 órakor nyilvános árverésen, a legtöbbet ígérőnek Apold község irodai helyiségében elfog adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10⁰/₀-át *készpénzben* óvadékként az árverés megkezdése előtt betenni.

Az árverési feltételek a községi irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Segesvártt, 1901. évi szeptember hó 30-án. A keresdi járás főszolgabírája. (20)

Árverési hirdetmény. 5969/1901. sz. — A gyalui m. kir. erdő-gondnokság „Irisora“ nevű 1896—1899. évi rönkvágásokban viszsamaradt és 2780 m³ mü- és 4868 ürm³ tűzifára becsült faanyag a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál folyó évi október hó 24-én délelőtt 10 órakor megtartandó versenytárgyaláson eladatik.

Kikiáltási ár 10977 korona 40 fillér.

Bánatpénz 500 korona.

Az árverési és szerződési föltételek tekintetében fölvilágítás a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhető. M. kir. földmivelésügyi minister. (21)

Hirdetmény. 68,068/1901. sz. — A kladovai (paulisi) m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó kladovai 1902—1906. évi s összesen 574·49 kat. hold kiterjedésű, vágásokban lévő fakészleteknek tövön való eladása érdekében a lippai m. kir. főerdőhivatalnál 1901. október hó 28-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár : 108,440 korona és 04 fillér. Bánatpénz : 10,844 K.

Bővebb felvilágosítással a lippai m. kir. főerdőhivatal s a kladovai (paulisi) m. kir. erdőgondnokság szolgál. Budapesten, 1901. évi szeptember hóban. *M. kir. földmivelésügyi minister.* (22)

Árverési hirdetmény. 104/1901. sz. — A kásvai (Maros-Torda megye) gör. kath. egyház tulajdonát képező „Oszoj“ nevű erdő 173·86 k. hold területén (4 üzemosztály 5., 6. és 8. oszt.) levő, összesen 24,000 tömör kbméterre becsült, 30⁰/₀ tölgy-műfát, 40⁰/₀ tölgybükk és gyertyán hasáb-tüzifát, 30⁰/₀ galyfát tartalmazó fatömeg, a földmivelésügyi magy. kir. minister ur ö nagyméltóságának 8223/1901. szám alatt kelt magas engedélye alapján folyó évi október hó 22-én a kásvai gör. kath. iskola termében megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 36,000, azaz harminczhatezer korona.

Árverezni óhajtok kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10⁰/₀-át (3600 korona) az árverést eszközölő bizottság elnökének kezéhez letenni.

Írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt — a bánatpénzzel ellátva — elfogadtatnak.

Az árverési és szerződési feltételek a görgény-szt.-imrei magy. kir. járási erdőgondnokság irodájában és a kásvai gör. kath. egyházi gondnoknál megtekinthetők. Kásva, 1901. évi szeptember hó 29-én. *Rákóczán Demeter, gör. kath. lelkész. Popu János, egyházi gondnok.* (23.)

Pályázati hirdetmény. Simon József vizsgázott erdőőr, nős, 25 éves, róm. kath., beszél és ír magyarul s németül, a rajzban is jártas, a katonakötelezettségnek eleget tett, erdőőri állást keres, jó bizonyítványokkal ellátva. Megkerések *Simon Györgynél* Győr-megye, u. p. Gyarmat. (24.)

Feladási hirdetés. 78,786. sz. — A vinkovezei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó Orljak és Deszicsevo erdőrészekben kettő évi kihasználásra tervezett 418 kat. hold kiterjedésű területen mintegy 48,120 m³ mü- és mintegy 24,493 m³ tűzifára becsült tölgy, szil, kőris, gyertyán és egyéb törzsek fakészlete — a tölgy-tűzifa kivételével — a vabanyei kincstári fűrész és az iparvasutó használatával egybekapcsoltan 1.595,567 korona kikiáltási ár mellett a vinkovezei kir. főerdőhivatalnál 1901. évi október hó 21-én délelőtti 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok útján el fog adatni.

Jól lepecsételt ajánlatok a vinkovezei kir. főerdőhivatal házi pénztárához legkésőbb 1901. évi október hó 21-iki d. e. 10 óráig a megajánlott vételár 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolásával benyújtandók.

Versenyző ajánlatábau határozottan kijelenteni tartozik, hogy a fenti kir. főerdőhivatalnál megtekinthető részletes eladási és szerződési feltételeket ismeri és hogy azokat ellenvetés nélkül elfogadja.

Utóajánlatok el nem fogadtnak. Budapest, 1901. évi október hóban. *M. kir. földmivelésügyi miniszter.* (25.)

Pályázati hirdetés. M. k. államvas. 149,304/1901. sz. — Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak céljaira az 1902. évben kisebb mennyiségben szükséges műhelyi műfák, különféle fák és faalkatrészek szállítását biztosítani szándékozván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módozatokat és szükségleti kimutatást magában foglaló „ajánlati felhívás“ valamennyi hazai kereskedelmi- és iparkamaránál, az országos iparegyesületnél, a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál, valamint a m. kir. államvasutak üzletvezetőségeinél megtekinthető és a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 73. sz., II. emelet, 44.) az ajánlattételre szolgáló űrlapokkal együtt kapható.

A pályázati feltételek kiegészítő részét képező 122,291/96. sz. általános, valamint a műhelyi célokra szükséges fák szállítására

vonatkozó 82,144/98. sz. különleges szállítási feltételek a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerezhethők meg.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékon ezen felirással:

„Ajánlat 149,304/901. számhoz“

ellátva, legkésőbbben folyó évi november hó 9-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján ugyanoda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5⁰/₀-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módozatok betartása mellett tételnek, valamint az olyanok is, a melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tételnek, nem vétetnek figyelembe. Budapest, 1901. október hóban. *A magy. kir. államvasutak igazgatósága.* (26.)

(Utánnymat nem díjaztatik.)

Árverési hirdetmény. A nagy-bacsoni közösségben maradt erdőbirtokosok erdejében a 2., 5., 5/a., 6., 7. és 7/a. sz. osztagok 352'6 k. hold területén a barothi m. kir. erdőgondnokság által kibélyegzett tövön álló 5331 darab tölgyfa, mely szakértőileg 2353 m³ haszonfára és 1748 m³ tűzifára becsültetett, 1901. év október hó 28-án délelőtt 9 órakor a községház nagytermében írásbeli zárt ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 15,903'80 korona, azaz Tizenötezerkilencszáz-három korona 80 fillér.

Verenzők kötelesek az árverezés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 (tiz) százalékát bánatpénz gyanánt az árverező biztos kezéhez letenni.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz, melyek a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, ugyancsak fenti összegű bánatpénz, vagy óvadékképes értékpapír melléklendő.

Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Az árverezési és szerződési feltételek az erdőbirtokosok elnökénél bármikor megtekinthetők. Nagy-Bacson (Háromszék megye), 1901. év október 2-án. *Nagy Józsiás* elnök, *Benedek Ignác* v. jegyző. (27.)

**A teplitzi
ásó-és szerszámárugyár**
WIEN, I. Hegelg. 8.

==== ajánlja gyára ban : =====

**Teplitz, Spital a. Semmeringen,
Lamming és Muerzzuschlagban**

a legjobb belföldi aczélból készülő
**szerszámárukat, kapákat
és csákányokat; kovácsolt
és sajtolt ásókat;** minden-
nemű **fűrészeket,** mint a leg-
jobb külföldi gyártmányuakkal
egyenértéküeket.

(28. (V. 1.)

Fenyőfaeladási hirdetmény. 6203/1901. sz. — A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1901. évi október hó 31-én délelőtt 10 órakor a bélesi erdőgondnokság dibolkai 1901 évi 377 holdas vágásában tővön álló mintegy 3676 m³ fenyő-

fának területszerinti eladása iránt zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával összekötött nyilvános szóbeli árverést fog tartani.

Kikiáltási ár holdankint 212 korona 15 fillér.

Bánatpénz 800 korona.

Az árverési és szerződési feltételek tekintetbevételével a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság ad fölvilágosítást. *M. kir. földmívelésügyi Minister.* (29)

Pályázat. 8185/1901. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság mellé rendelt erdőszámvevőségnel kinevezés folytán betöltendő s a XI. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába sorozott évi egyezer (1000) korona fizetéssel és törvényszerű lakpénzzel javadalmazott számtiszt állásra pályázat hirdettetik.

A pályázók kérvényükben hiteles okmányokkal kimutatni tartoznak:

1. Családi és utónevüket, honosságukat, életkorukat, családi állapotukat.

2. Előéletük megszakitás nélkül.

3. Nyelv- és szakismereteiket.

4. Erkölcsi magaviseletüket.

5. Egészségi állapotukat és hadkötelezettségi viszonyukat és

6. az 1883. évi I. t.-czikk 17-ik §-a szerint a főgymnasium vagy főreáltanodai tanulmányok vagy ezen középtanodákkal egyenrangú tanintézetnek bevezését és az érettségi vizsgának, valamint az államszámviteltani vizsga letételét, továbbá a számvevőségi szolgálatban és fogalmazásban esetleges gyakorlati jártasságot.

Oly pályázók, kik a selmeczi erdészeti akadémiát is elvégezték, előnyben részesülnek és ha erdészeti oklevéllel is bírnak, a fent kitett javadalmazáson kívül tényleges szolgálatuk tartama alatt nyugdíjba be nem számítható évi 400 K. szaktanulmányi pótlékot kapnak.

Hozzám czimzendő és a fentiek szerint felszerelt kérvények állami szolgálatban állóktól előjáróságuk útján, azoktól pedig, kik államszolgálatban nem állanak, azon törvényhatóság főispánja (főpolgármestere) útján, kinek működési területén laknak, folyó évi október hó végéig terjesztendő fel. Kelt Budapesten, 1901. évi október hó 8-án. *M. kir. földmívelésügyi minister.* (30)